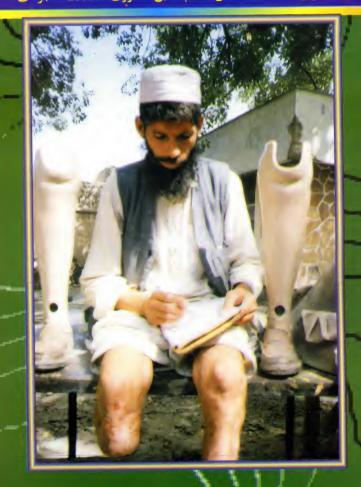
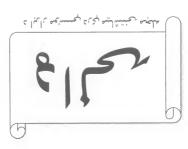

لومری کال۔ لومری کنه ۱۳۸۱ل۔ چنکاش۔ وری 2002 جولای۔ سپتمبر

كتونكح، دلسه: عمراخان منيب او سيد الياس مرسستيال: عبدالناصر بريالي. مسوول مديسر: حفيظ الله تراب. موســـ : 4اكتر عبدالبعير توريالي. د تاسيس نېږي، ۱۸۳۲، کال د زمري مياشت. تفريحي موسسه (ابرار). بايسكل چلول او بيارغونې د امتياز خاوند: د افغاني معيوبينو لپاره د

ال خان معيوبه ---- ٣٣ د مشکو کاروان----- ۱۶

n5 : 176.41-19.-79. ن عفيلت NV. 441191-1-7P. يونيورستي تاون. ابرار - جمرود روډ-شيريزدان جومات ترخنگ په کابل کې: تايمني-سرسبزي چوك : نىسفيلېت د عامم روغتيا روغتون - جلال آباد، ننگرهار. : پکے پاکسالفہ ا می

ډالۍ د ليکوالو د ليکنو ننګه نه کړي.

د لوی خدای په نامه

سره له دې چې افغان باتور اولس د پخواني شوروي اتحاد ديرغ ګر پوځ په وړاندې داسې ټينګار وکړ، چې د بې شمېره ځان ښندنو پايلو يې د نړۍ نقشه بدله کړه، خو دغه نه هېرېدونکی مېړانې او سرښندنې داسې بدبختۍ هم راوړې، چې تر اوسه يې لا ډېر افغانان په لمبو کې سوځي. په دغه کور ورانوونکی جنګ کې نه يوازې دا چې زموږ د هېواد مادي شتمني لولپه او تالاوالاشوه، بلکې له هېوادني ناموس او نورو ارزښتونو نه د ساتنې په دغه سپېڅلي لار کې يې په لکونو زلمو سرونه نذرانه کړل، بې شمېره تور سرې کونډې شوې او لس ګونو زړه نورو يې د بدن خواږه غړي له لاسه ورکړل.

د خواشینۍ خبره داده ، چې ددغه اسکېرلي ملت، وینو او تورې د نړۍ نور اولسونه د خپلواکۍ او نورو ګټو په خوږو ماړه کړل، خو دوی ته له بېوزلۍ ، کړاونو او آهونو پرته نور څه په میراث ونه رسېدل. داسهي ده ، چې ددغه اور لمبې به د هر افغان کورته رسېدلي وي او په یوه نه یوه بڼه به یې درد لیدلي وي، خو ترکومه چې د ډېرو ناهیلیو او هر ډول مادي او رواني ستونزو خبره ده ، نو افغاني معیوبین د ټولنې تر بل هر پوړ په دغه ناورین کې ډېر ښکېل او د پاملرنې وړ دي.

د ابرار خیریه موسسه ویاړي، چې د تېرو څه له پاسه یوولسو کلونو راهیسې یې د هېواد د معیوبینو خدمت ته ملا تړلې او پخپلو لږو شتویې په دغه موده کې په سلګونو معیوبین د خپلو ګټورو پروګرامونوپه مرسته د روغو خلکو په څېر ټولنې ته وړاندې کړي او تریوې کچې یې په پښو درولي، خو یوه خبره چې له پېله یې موږ هیله درلوده او تر ډېره ونه توانیدو، چې ترسره یې کړو، هغه د یوې داسې خپرونې خپرول و، چې د افغاني معیوبینو د غوښتنو، هیلو او ارزوګانو هېنداره وي، له نېکه مرغه هغه د خوشال بابا خبره:

"چې غوټې پسې و هې په لاس به درشي"

دادی د همدې ګوهرو د لاس ته راوړنې په هڅه کې مو د (ډالۍ) په نامه درې مياشتنۍ خپرونه پېل کړه. موږ په ډېر درناوي له ټولو ښاغليو ليکوالو او شاعرانو نه هيله کوو، چې ددې خپرونې په ښکلا او څلاکې د مرستې لاس راکړي. موږ په ددوی پښتو، دري او انګليسي ليکنې په ورين تندي ومنو. همدارنګه د نظر له خاوندانو نه هم هيله من يو، چې پخپلو ګټورو وړانديزونو، نيوکو او مشورو مو د خپلو ښو پوروړي کړي.
د ټولو ښاغليو د همکارۍ په هيله.

ACKU ACKU

64 B

واكترعبدالبصير تدريالي دابرار مؤسسه رئيس

- كەدمجلېلوستونكوتە ځانوروپېژنۍ، مهرباني بهمودي!

- بعا بدوع بالبدير توريالوه ديما كما ما كالما بالما والابراء بالما بالما بالما يما الما بالما بالما بالما الما بالما بال

? يوى ، سريان مؤسسهم المري المري بالري كالمريد المريسة من ابرا، م

- دابرار خبريه مؤسسه له ۱۹۴۲ مېلادي كال داهيسمې په بېلابېلو څانگو کې په فعيايت بوخته ده، چې غوا ډم

لپاره په وړيا توگه ورکول کېږي. همدا رازه غه معيويين، چې دافغانستان له ليرې سيمو اوولايتونو نه مياشتم دورې په پاي کې هرمعيوب ته تر ازموينې وروسته يو بايسکل، «غوى دتگ راتگ دستونو د حل دبابسكل زده كهي، لوميزييو طبي مرستو، ليك لوست اودهايين بمدخيرتيل په برخو كې دوزل كيدي، چې دهرې نبيرىيىم ، يىزانلىغى بىزلى بىزلى ، يىن ٢-٢٢ مات شايى ، يەرىم دىڭناڭ رى ، يوگناڭ رى ، يىنى رايى، ستاسې د پوښتنې په ځواب کې يي په لاندې ډول د د پېژنم:

ىنىمىڭنىڭ م دبسارغسونم رې م چې تراوست ديادونې وړ ده خوا برابرېږي. ورته دابرار له المه بده ليتنالسآ رامحي، دليليې دداخلې لپاره ىتىمىڭناك بالمضواح

٠٠٨٧ تنه معيويين فارياشوي دي.

دفزيوتراپي څانگه: دمعيدينير دبيارغونې لپاره ابرار دفزيوتراپي څانگه لري، چې په دواړو برخو، نارينه او

سځينه برخو باندې مشتملې دي. هرکال په دې څانگه کې له ۱۵۹۰ - ۱۶۵ پورې نارينه ، ښځينه او ماشو مان تداوي کېږي ، چې د دې څانگې کار او فعاليت د مؤقتي معيوبينو په برخه کې ډېر اغېزمن دی. د حرفوي زده کړو څانگه: په دې څانگه کې معيوبين اويتيمان د دې لپاره ترسالمې تربيې لاندې نيول کېږي، چې په را تلونکي کې د زده کړي کسب په وسيله خپلو ځانونو او کورنيو ته حلاله نفقه پيداکړې او د دې پرځای چې

په بازار کې سپېلنی لوگی کړي اویا خیرات وغواړي او په ټولنه کې دفعالو غړو په څېر خپل ژو د سادوام ورکړي – تراوسه پورې ابرار دگل جوړونې په برخه که ۲۰۰ معیوب او بتیمان او دخیاطی په برخه کې ۷۰ تنه معیوبي ښځې روزلي دي. دیادونې وړ ده چې دابرار خیر په موسسې سربېره پردې ددې څانگو فارغینو ته دگل جوړونې سامان آلات اودگډلو ماشینونه په وړیا ډول ورکړي دي.

دمعيوبينو ورزشي څانگه: ددې لپاره چې معيوبين په بدليزه توگه بيا ورغول شي، نو هغوى دې ته هڅول

کسیدی، چی، پد درزشی اوید لکم والیسال، اودفستبال په لوید کمی گیودن دیری، چم، په دې اړه ابسار دمیاړه ابسار دمسمی دوزنمې باره دوزلشوي استسازان

كەداتتە بەلنە دول يادونمەركىم، بې گايغەبەنمەزى، چېابرار دەھىيوبىنىر دېيارغونې لپارە بومىركز پەكابل كې ھېالدي، چېھىدا اوس ھېمھىيىيىنوتىددلاډ بىر خدمت پەمىرخە پەكار او فىعالىت بىرخت دى. ھىدارنگەابرار دفلجو مەييوبىنىز دوبلچىردترمىيې څانگەھېاري.

- كەدەۋىسىم، دەرستندويانو پەارە مەلمەمات راكىئ، خويرىبەشو!

سال الإمار كها دابراد خير المعنوسية تعميد يكو انتشاب التشابك المجاملة المجاملة المجاملة المتاسرة و سالم - Ca-UNHCR و المخط بعد يجدو كول كريم و المتاسبة ما المنتسبة و كون من يعم مجدون يعم و يود يجمود و المتاسبة المتاسبة المتاسبة و بعدو الا تراوسه و بيناما في المتاسبة و يعم مجدون بعدو يدم و يدم و دول لا تراوسه و بيناما في المتاسبة و يعم مجدون بعدو يدم و دول لا تراوسه و بيناما في المتاسبة و بينام بيناما بيناما بينامات و المتاسبة و بينامات و بينامات

- 1 jy skyle (elie kollizeite Zp, Ze on mietie (Li)?

- c kil zy (3) po kombyle c Nc Ze ei Ze es p. zp an Nczy la Zyla po kollizeite Zp, Ze on c ple ei zp ey mietie likh zw. zy. c one zwiete tyle le kol ge kozy po pe le lene le me omopy, orzi cel fep, c zy, ve ze ei le i zw. zwiete zp, one ez py en ez ez py po a le je po ne ez py po a le je je zwiete zwiete

- په تېرو کلونو کې به تاسې افغاني معيوبين نړيوالو سياليو ته ليږل، آيا ايس هم داکار دوام لري؟

- هو! په تېرو کلونو کې د ابرار خيريه مؤسسې افغاني معيوبين، انگلستان، کاناډا، اسپانيا اوامريکا ته دسياليو لپاره

دسیالیو لپاره ولهیل، خوپه خواشینی سره اوسدغه کار دبودیجی دنشت له کبله په ټپه ولاړ دی.

راتلونکې کې څـه پـه پـام کـې لرئ، چې توسره يې کړئ؟

- ابرار پەپامكى

لري، چې معيوبينو ته د لاخدمت په لړ کې دخپلو هڅو ساحه لا پسې پراخه کړي، همدارنگه مور غواړو، چې په ټول هېواد کې معيوبينو سرتاسري سروې و کړو. داکار به دحکومت او ټولو هغو ادارو سره، چې دمعيوبيت په برخه کې علاقه لري او غواړي، چې ديوه منظم پلان په رڼا کې دمعيوبينو دبيارغونې په برخه کې خدمت و کړي، مرسته و کړي، خو لکه څنگه چې تاسې پوهېړئ دا ډول سروې دمرستندويان د ډېرو مادي او ترانسپورتي مرستو او وسايلو ته اړتيا لري.

- ستاسې په اند په اوس وخت کې معيوبين کومې ستونزې لري؟

- ADS د سروې له مخې افغاني معيوبين پنځه مهمې ستونزې لري، چې عبارت دي له: گرځېدنه، مسلکي زده کړې، مالي ساتنه او روغتيا ېې پاملرنه. دابرار خيريه مؤسسې د دې اپاره چې د معيوبينو ستونزې حل کړې، غواړي چې د خپلو مرستندويانو په مرسته خپل فعاليتونه لاپسي وغيځوي.

- دكومي اړتيا له مخې مود مجلې په خپرونه پيل وكړ ؟

- داڅرگنده خبره ده چې خپرونې دمعيوبينو په خبرتيا او دهغوى په وړاندې د ټولنې دمنفي رويې په کمښت کې رغنده رول لري، نو دهمدې اړتيا له مخې مو و پتيله، چې دمعيوبينو دستونزو انعکاس او کمولو لپاره يوه خپرونه وله لرو. د موږ امېد لرو چې دغه خپرونه (ډالۍ) په افغان معيوبين دې ته وهڅوي، چې خپلې زده کړې پرمخ يوسي او د خپلو کورنيو په منځ کې به دروغو و گړو په څېر ژوند و کړي. اوس موږ له خپلو مرستندويانو ميديکوانټرنشنل، يي، وي، ډېکوني او کارېتاس نه ډېره مننه کوو چې په دې هکله يې موږ سره مرسته و کړه. -تاسې نه مننه چې مرکه موو کړه.

- له تاسي هم ډېره مننه ، بريالي اوست.

قاخى سلطان محمود صلاح

الله تعسالي ب قرانكريسم كسم فرهايي: ترجمه: "أى خلكو له خيل رب نه وويدېږئ هغه د ب چم ييم كړئ تاسمې له يوه نفس (آدم 90 نه او وويدېږئ له هغه الله نه چمې سوال كوي يو تر بله به نامه دده او وويريږئ له پرېكولسو د خپلسوى څخه بېشكه چې الله (5) پرتاسمې

هر چاسره ښه سلوك او معاملته ما اه خهدي و پالي او لم نولو لژمه ده چې له الله تعالى نه وشميري، كبر او غرور وكړي، په ه انده چې ځان له نورو نه غوره غوروالي نه لري. نو هيچا تـه شوي، يو پرښل هيځ برتري او الميود "لا مات بنعه بالما وي واکه، د ټولو اصل يو دی، ټول له لمج على ديد، فاكداران دي، كم بع يد، امال دي، که غريبان، سالم دي دي که ژيړ، عرب دي، که عجم) که بسځم، تور دي که سپين، سره را چې د ټولو انسانانو نارېنه دي. مغه ا رد، رد پک متها مو تسعقا، ډېر لدی او مهم حقیقت او ېمح تبيا كالبه ېد، مي رحالعة شا ."د، محزية ساتونكي دي".

ما یمد بخیلمو کمې سره یو وي، يبو لم

ن د کې مطلب دا شير چې انسلنان

فرمایی: تاسم تول لمادم کا او در به خاوری نه پیدا شوی دی، عرب په عجم او عجم په عرب هیڅ برتري او فضیلت نه لري، مگر په تقوی سره، یعنې ای ددنیا خلکو خبر اوسی، چمې تاسمې ټول یو شانته او برابر یاستۍ یو پربل هیڅ فضیلت او برتري نه لرئ د خدای ج

ء بحــــالتس بح الحـــاليء هـــ رماسه

فضیلت او برتری معیار یوازی او یوازی تشوی او پرهیزگاری ده. د دنیا مال، مقام، منصب، قوت او صحت، قوم او قبیله میش پر هم د الله (ج) په وړاندې د اهمیت او افضلیت معیار نه دی. الله تعالی فرمایي: ترجمه: ای خلکو موډ پیدا کړی یې تاسې (ټول احملا) له پیدا کړی یې تاسې (ټول احبلا) له یوه سړي آدم (ج) او له یوکې ښځې

> او محترم له تا مهم نه بخ در در اله حی دید متقصی ستا سمح دی، می الله زمالعی نشام او دید خبردار دی. در الله تا می الله از دی ا در الله تا سید تا از ا خرگنامه به جب خبی به حدید کی گیری به حدید کی گیری به حدید کی گیری به حدید کی گیری به حدید کی به حد

له بل سره بېشکه، چې ډېر مکرم

انسانانو اصل یو دی، ټول سوه انسانانو اصل یو دی، ټول سوه براب د يا و د خسلای (5) پ وړاندې د فضيلت او برتره معبار هم يوازې تقوی او ديندادي ده، نو په کار ده، چېې ټول يو بال ته د ورورۍ لاسونه ور کړو، يو د بال ورورۍ لاسونه ور کړو، يو د بال قيد او عين و کړو، هيچاته په قيد او عين و کړو، هيچاته په تې او سپکه سترگه و نه گورو. کېږ، غرور، ظلم او تيرې پريېزو، کېږ، غرور، ظلم او تيرې پريېزو، د الله تعساوي په دې بې شصيره د الله تعساوي پي دې دې شعندو کسنونو شکر و باسو او له مغنه کسانو سره چې د صحت او يا حال

متسهه ۱۷۵، وی محبوم ما تسمعا ما

قبيلم لپاره ددې چې وپيژنئ يو

مونب تاسمې څانگې او قبيلمې،

وكرو او يوه ريښتوني اسلامي ټولنه جوړه کړو. او ددې ايت شريف چې فرمايي: "مومنان سره وروڼه دی"، عملی مصداق وګرځو، يو د بل په خوشحالۍ خوشحاله او غم غمجن شو. او څه چې د ځان لپاره خوښوو هغه د نورو لياره هم خوښ کرو او لکه د يوه بدن غړي يو له بل سره په هر څه کې شريك او ګډشو، رسول هم د اسلامي ټولني همداسي تصوير وړاندې کړي دي، فرمايلي يې دي ژباړه: يعنى مومنان يو له بـل سره په دوستۍ ، رحم او مهرباني کولو كى لكه يو بدن داسى وي، كله چی کوم غړی بيمار شي، نو ټول بدن په درد ، تبه او بي خوبۍ کې ورسره شريك وي".

یـو شـاعر دا مطلـب داسـې بیــان کړی دی:

انسانان دې لکه غړي يو دبل په فطرت کې لکه پاڼې دي د ګل چې مو ژوبل شي يو غړي يا په درد شي ورسره به مو نور غړي هم په درد شي داوه د انسان او انسانی ټولنې په هکله اسلامي نظريه، اوس راځو، خپل اصلی مطلب ته او هغه دا چې معيوبان، معذوران، يتيمان، ځه حقوق او منزلت لري، که په څو څه حقوق او منزلت لري، که په څو ټکو کې ددې سوال ځواب کول وغواړو، نو ويلی شو، چې د اسلام مقدس دين د بدن له کوم اسلام مقدس دين د بدن له کوم اسلام مقدس دين د بدن له کوم اسلام مقدس دين د بدن له کوم

غړي او يا بل كوم دنيوى نعمت نه محروميدل اوبي برخي كيدل عيب او عار نه شميري او نه په دې شيانو سره د چا مقام راټيټوي او نه يې حقوق كموي

که د حضرت رصول اکرم صلی

الله عليه وسلم مباركي زماني او

يا ورپسي د راشدينو خلفاوو رض) دوري ته نظر وکړو، نو دا به له ورایه راته ښکاره شي، چې هلته د انسانانو ترمینځ د صحت او مرض په بنا توپير نه و او نه چا دا تصور کری، چی معیوب له نورو نه كم او ياد ټيټ مقام خاوند دى. په دې زمانه کې په لسګونو معیوپان په ډېر عزت، احترام او قدر سره اوسیدلی او حتی چی ځينې يې له ډېرو تکره او په بدن روغو كسانو نه د مقام او منزلت. علم او اهميت له پلوه وړاندې وو ، دلته د مثال په توګه د عبدالرحمن بن عوف (رض) نوم را اخلو، نوموړي عظیم صحابي (رض) د احد په غزا کې په پښه ګوډ شو، خو دی بدنی عیب د رسول صلی الله عليه وسلم او نورو مسلمانانو په وړاندې دده شان او مقام را تيټنه كړ، بلكي لازيات د قدر او لور مقام خاوند شو. د تبوك په غزاکی چی ډېر اصحاب (رض) امامت ته وړاندې کېږي، ټول

پښه معيوب ته خداى رج) دومره اهميت او عزت ورپه برخه كوي، چې رسول صلى الله عليه وسلم هم د لومړني ركعت په پاى كې تشريف راوړي او پسه همدې صحابى (رض) پسې اقتدا كوي او كله چې لمونځ تكميليږى، نو رسول صلى الله عليه وسلم فرمايي: "نبى تر هغه رحلت نه فرمايي: "نبى تر هغه رحلت نه كوي، تر څو يې چې د خپل امت كړى، عبدالرحمن بن عوف د كېړى، عبدالرحمن بن عوف د څخه دى."

وكورئ دلته موجود ټول صحابه (رض) په پښه مغيوب عبدالرحمن رض) پسې اقتدا کوي. د هغه امامت مني، منزلت يي تسليموي او رسول صلى الله عليه وسلم پخپله هم لمونځ ورپسې کوي، بيا يي صالح بولي او د مسلمانانو د سید (بادار او مشر) لقب ورکوی، نو بايد اعتراف وكړو، چې اسلام بدنی عیب د انسانی ارزښت منافى نه كتى، بلكى له معذوره او بی و سه کسانو سره خاصه معامله کوي، امتياز ورکوي، د مسولیت باریی د توان په اندازه راكموي او په مقابل كې يې حقوق زياتوي، د ټولني نورو غړو ته امر كوي، چى د بى وزلانو مرسته وكړي، په ټولنه او حكومت دا لازموي، چې د ټولو معذورانو او

جليل القدره اصحاب (رض)

وریسی اقتدا کوی او نوموړی په

ځينې حقوق تر نظر تېر کړو: اسلامي ټولنه کې د معيوبينو معيوب او ناروغ، اوس راځي په هم د جوړ حقوق دي او هم د او بې دسم پورې نه دي تړلي، دا دي، چې په صحت او مدخن، زور او کسب کولو حق دا هغه حقوق د زده کړې او ښوونې حق، د کار حق، د آزادی حق، د برابری حق، حق، د عزت او آبرو خوندي ساتلو ژوند کولو حق، د مال درلودلو د : ما ين د ي البند بحد المحد بحث . يىملالا تىمىقە نالىشىمى ھانالىساا ته لکه د روغور متو او مالدارو مقدس دنين معيوبانو او بېوزلامو او وسایل برابر کري، د اسلام بهزاله د باعزته ژوند تول اسباب

د باعزته ژوند کولو هن:

c Imk my my chi imbi ïc ñel a sike Tre a me co a sime e marcz, a my Tra cop I polio in eccez, spor i po ya ceit ïnca le ïplec ecz y, y Imkaz ïelia pop ac sele cez ez, da ilecz, mla ez da arie, eldel ez, mla ez da arie, eldel ez, da pop elda, alke ez, da pop ema, e ïele ceitt in mira a reigh monta ez, e ïele e ena, e rel elcimi ye monta a reigh, e a me le lcimi ye monta le rele ca, y a desa e a limbi ecte, ech zo: che e i istero an ech le eria reigh, incel e zo liù renla, e al sin i sin i sin i ecte, e al so; che c'a i sin i ecte e i sin i sin i sin i ecte e i sin i sin i sin i sin i ecte e i sin i sin i sin i sin i ecte e i sin i sin i sin i sin i ecte e i sin i sin i sin i sin i ecte e i sin i sin i sin i sin i sin i ecte e i sin i sin i sin i sin i sin i ecte e i sin i sin i sin i sin i sin i sin i ecte e i sin i sin i sin i sin i sin i sin i ecte e i sin i sin i sin i sin i sin i sin i ecte e i sin i sin i sin i sin i sin i sin i ecte e i sin i sin i sin i sin i sin i sin i ecte e i sin i sin i sin i sin i sin i sin i ecte i sin i sin i sin i sin i sin i sin i ecte i sin i sin i sin i sin i sin i sin i ecte i sin i sin i sin i sin i sin i sin i ecte i sin i sin i sin i sin i sin i sin i ecte i sin i sin i sin i sin i sin i sin i ecte i sin i sin i sin i sin i sin i ecte i sin i sin i sin i sin i sin i ecte i sin i ecte i sin i sin i sin i sin i sin i sin i ecte i sin i

قتل او دژل، بلکي او رسول صلى تينالسارا ورالكم ، محلالا بان وراسا ه و د پوه کران کریم کې د یوه ارزښتناکه ده، تردې پورې، چېې ا يحستمية مسالي مس مم سه ما منيون انسان و بحي ، منسن دلم به کرد دی، خو په دې کې خاص احکام دي، چې دلته يې دى روا، البته د جهاد او قتال څه دريو حالانو پرته د هيچا مرګۍ نه پريږدي او بېرته كافرشي" له دې ووژني، او مرتم، هغه چې اسلام واده دلري، بيل قباتل چېې څوك پوچې لک لنځ مغه ، یم . ریېېڅای په دريـو صورتونـو کـې يــې وژل ئے، نے اہ مملا مح لبہ ت، لہم وينه تويول ناروا دي كوم، چې د فرميايي: "د هغه مسلمان وژل او دوایت کردي، چې دسول (ج) هم پدې کوي. بخاري او مسلم رى مي مي من شيع المناع او که څوك تېري ورباندې کوي، هغه حق دی، چې ګټه ورنه واخلي چا ته ژوند ورکړي، نو بيا دا د دى، چې ژوند وکړي، الله (ج) چې حرانسان اتبال فبيعي حق يا خپ**ل** ځان په ناحقه ووژني، دا د ه ا كا ي به به ا ا ا من من ما ليسه وا يدى م ايم بائره نالسنا ، "مقعم كړى دى الله (ج) (وژل د هغه) مگر

تىغەم بى چەك ياپ ، مانىم رسول صلح الله عليه وسلم هغه په ډګر کې ډېرو نه مخکې و، پښه نيولي و "خو د علم او پوهې په توګه معاذبن جبل (رض) چې په رهبری، درجې ته رسيدلي، د مثال ژوند په هړه برخه کې د مشرۍ او سرتاج او د سترگو تسور وي، د چې ترقيامت، به د مسلمانانو د بعالميس م تاينه بحساء بحكل او باعزت دُون خاوندان دو، يوازې پخپله زمانه کې د قدرمن خلانده ستوري يادېږي او نم ورباندې وياړي د اسلامي تاريخ كسان شته، چې ټول مسلمانان معيوبانو په مينځ کې ډېر داسې نه محسروم شسوی وي، بلکسې د كوم بدني عيب په خاطر له ژوند دابسمې نه ده شسوې، چسمې څوك د احترام سره اوسيدلين كلم هم تولنو کې په ډېر عزت، قىدر او يحم كاسا من ناليميعه بهجة ديري اسلامى تاريخ تول په دې شاهدي مستها وخواكمسن انسسان زونه محترم او قيمتي دي، لكه د روغ بحب وسمه انسان ژوند همدومره فرق او توپير نه لري، د معيوب او په دې کې روغ او معيوب هيڅ انسانانو برابر او يو شانته حق دي شوه، چې ژوند کول، د ټولو ملااء هي ا، هني، ها ،ه، ولنلا هيها من ما به در نیا له ورانولو نم

مقه دراندې د يوه مسلمان ناحقه

ر اشاره کړې ده، چې د خدای تعالی

بحح شيك وعيد هي إملس ميلد ملّا

ريء لم به ملكه مي دره و ارعاعتسا

چې "معاذ بن جبل زما په امت کې په حلالو او حرامو له هر چانه زيات پوه دي"

او همدا راز حسان بن ثابت (رض)، عمار بن یاسر (رض) مغیری بن شعبی (رض) او ابان بن عثمان، امام ترمذي، سعيد بن مسيب، عمرو بن الجموح (رض) موسى بن نصير او داسي نور چې پخپل وخت کې هم ډېر په عزت اوسيدلي، ټولو مسلمانانو یی قدر، عزت او احترام کری او اوس هم ټول مسلمانان په ډېره درنه سترګه ورته ګوري، فخر ورباندی کوی او خیل مشران او رهبران يى بولى. په دى هكله همدومره کافي ده، چې د رسول صلى الله عليه وسلم د عقبه ثانيه د بيعت په وخت کې د بني سلمي قوم له يوه سړى نه پوښتنه وكړه، چې ستاسې مشر او سردار څوك دى؟ هغه په ځواب كې ورته وويل: زمون مشر جد بن قیس دی چی يو بخيل انسان دي، رسول صلى الله عليه وسلم ورته وفرمايل: له بخل نه بل كوم عيب لوى دى؟ ستاسى مشر عمرو بن الجموع دی وګورئ د اسلام ستر پيغمبر صلى الله عليه وسلم يه يسه محود عمرو بن الجموع (رض) د قوم مشر ټاکي، قوم يې هم مني، نو له

دى نه زيات عزت بل كوم دى؟

د عيزت، آبرو او مال حرمت اوساتنه، د مسلمان عزت او آبرو تويول او مال لوټول او په ناحقه خوړل هم د هغه د وينې توپولو په شان حرام او ناجايز دي. خو له بدمرغه چې ځينې کسان شته، چې د کېر، غرور او يا جهل او ناپوهۍ له مخې له ځينو الهي نعمتونو نه بي برخي كسان لكه معيوبان، معذوران، يتيمان، بېوزلان لىه ځان نىه تېيىټ كىنى، مسخرې او ملنډې ورپورې کوي، په سپك نظر ورته ګوري، ډول ډول نومونه ورباندې ږدی. دا په حقیقت کی له اسلامی تعلیماتو او لارښوونو نه بي خبري او له نيغي لارې نه انحراف او بي لاري ده، ځکه د انسان آبرو او عزت د هغه په صحت او مال پورې نه دي تړلي، انسان يوازې مادي مخلوق نه دی، چې کمال يې په طول، قامت، رنگ او رخ کی وی، بلکي انسان له روح او مادي نـه جوړ شوي (مخلوق) دي او اصلي کمال او قبوت یسی روحانی او معنوي قوت دی، لکه مخکې مو چې وويل، د اسلام مقدس دين انسان ته که هر څوك وي، ډېر په درنه سترګه ګوری او له ټولو مخلوقاتو نه یمی غوره او بهتر ګڼې او د انسان په شخصيت او آبرو تیری لکه د هغه په ژوند تیری بولی او هیچا ته اجازه نه

ورکوي، چې په نورو مسخري وکړي، توهين يې کړي، په بدنامه او لقب يمي ياد كرى الله تعالى فرمایی: ترجمه: "ای مومنانو ټوکي او سپکاوي دې نه کوي هیڅ یو قوم له تاسې یو تر بله په بدو نومونو او القابو سره، بد دى دا درې نومونه رمسخره، تلميز (عیب لټون) او تنابز (په بدنامه یادول) له جهته د فاسقۍ وروسته له ايمانه او هغه چې توبه يې ونه ایستله، نو دغه کسان همدوی دى ظالمان (په ځانونو خپلو)" دا مبارك آيت په نورو ملنهي او مسخري، د نورو عيبونه لټول په بدنامه او لقب پادول ناروا شميري او مسلمان ورنه منع كوي او دې ته ييي متوجه کوي، چي د خدای تعالی په وړاندې د انسان اهمیت او ارزښت د هغه په تقوي او دیندارۍ کې دي، نه په ظاهري ښکلا او ځلا کې. د همدې حکم په اساس علماء وايي، چې بايد معذورانو او معیوبانو او بی وزلائو ته له نورو نه زيات په درته سترګه وکتل شي، د هغوی د عزت او آبرو ساتنه وکړي شي او له هغوي سره د معاملي په وخت كى تىل د الله تعالى پورت ياد شوي حكم په نظر كي وساتي. او ټول مسلمانان خيلوان وي که همسایگان، ملبگری وی، کسه دوستان، کلیوال وی، که

مه خانده. کېدای شي. خدای (ج) باره: پخیامه بهیعه باینی: ۱۹ نج په ياد ولري، چنې فرمايي: رسول صلى الله عليه وشلم دا قول هغوی د توهین سبب بولي، نو د بدني عيبونه په نورو د ملنهو او د ا ، دا او حرام بولي، که څوك دا رخىيت عبآمپ نالسنا نالملسه ، شيادك اطالبه والهيح نالحة ملخ ړوند ، شل، ګونګۍ او.. دويل شي معيوب تم گوډ ، شوټي ، کوڼ ، ، ملنه و او سپکاوي په خاطر منزلت يم راتيتهوي أو نده روا چې نامه او لقب یاد کړي، چې د هغه معيوب او معذور ورور په داسې لمپنځ پچې ۱۹، ۵، من من لپنيه سره مرسته او همدردي وكري او رد مغه ما ،ه، به به دود له هغوى او شفقت نه کار واخلي او پخپل بيمارانو او بې وزلانو سره له رخم . عنال المعامل المال المالي المالي المالية المالية المالية المالية المالية المالية المالية المالية المالية الم حکسم دی، چیم، صحت او زور درباندې ورحميږي" دا د اسلام رکا وکرئ تیر څو الله تعسالي کوي د ځمکې په مخې په مخلوقاتو كوونكو رحمين خيداي (ج) رحم چې فرميايي: ژبياړه: "په رحم وسلم دا لازنبوونه عملي كردي، ولري او د رسول صلح الله عليه سره له نورو نه زياته مهرباني بانهوال، له معيوبانو او بې وزلاه

د لوېدو او غورځيدو سبب شي) راوړي، خو همغه يې په دوزځ کحې وكړي، چې خپله باك نه ورباندې فرمايي: (بنده كله داسنې خببره رسول الله على الله عليه وسلم ورباندې د دوزخ مستحق ګرځي دومره لویسه ده، چې انسان هم ظلم کیږی او د ژبې کنیاه هم يوازې په لاس نه دی، بلکمې په ژبه المسكك ويعوس منعيه عانك كار واچوي او هيچاته هيڅ ډول لاش او ژبه د خير په کارونو کې په ېچې ده ي يال مي مت يېال لملسمي بيكاره او د ځينو څه ناڅه پټ وي. انسانان عيبون الري د خينو چې بې عيبه يو الله (ج) دی، ټول ورسره لري او ټول په دې يقين لرو بالسعار يحذل ، بحيد ، بوري الم څوك بدني تكليف ولري، خو بيا مسوئيت شته، کېلاای شي، يو والكم فزالناهي مالمعتسا واناهة آباديږي، د هر چا لپاره د خپل تسکمه ۱۵ لمسعه کالامپ عهد عاعة ، مناهة يحمكسا ، ايزهك من كول لأمي دي او څوك چې په ذي، په بي وزله او معيوب رحم چې د مسلمان د آبرو تويول حرام دلري او عمل دربانه ې وکېږي. ن لميان به په دين ايمان "يوړک متخا کلتبا ېد، مي لا او

په هغه رحم وکړي (صحت ورکړي)

آبرو تویه نه شي غیبت یې ونه شي او په چاپورې مسخرې او ملنډې ونه وهل شي، عیبونه یې دالوڅ نه شي او په بدنامه یاد نه شي او ظاهره ده، چې دا ټول حرام شي او خامسو د مرتکب سزا دي او د حرامسو د مرتکب سزا دي او د واميو د مرتکب سزا دونځ ده رخداى مو دې له دونځ نه وساتي) وساتي) وساتيا مسخرې او ملنسډې، توهیسن او مسخرې او ملنسډې، توهیسن او سپکاوی یوازې د ژبې توهین نه سپکاوی یوازې د ژبې توهین نه

بحي ا، بسلكه . يوي كالمب ه بحب ي ، يچش ه پالا بې کى بىج، ئې ئىلى بېچ وفرمايل: داسمې خسبره دې وکېړه . رسول صلح الله عليه وسلم راته اشاره وه، چې ونه يحې ټيښټه ده) نو داسمې او داسمې ده (دې تمه يمې مفيح. (رضحي الله عنها) چجې وسلم تمه مح وويل: پرېږده دا فرمايى: "رسول الله صلى الله عليه (لهـند شا يحـنی) مـشاله ، دی روایت شوی حدیث شریف کافی بمحكم واود كحبا واليدنده يتدملكه سره، دواړه ناروا دي، په دې تويه شي او يا په اشارې او حرکت من ا علم علم البو عمض ال دي او مرتكب يع قاتل دي، همدا امىك مىام، ا، مقلع مولي با مارچش ىلىمى دىلىق مى داھىت مى بالكل حرام او ناروا دي، د مثلل درپودي دهمل کيسبزي، چيم دا هسم په نورو مسخرې کېږی او ملنهې دى، بلكم د بد خله په اشارو سره

لې ، ليال من مي بچې ا، بىللمه

عائشي (رضي الله عنها) به اشارې سره دا ويل غوښتل چې زه له صفيى (رضي الله عنها) نه غوره او بهتره يم، ځکه هغه خو د تيتي وني او قامت درلودونكي ده، ګویا ددې په نزد دا یو عیب دى او بايد رسول صلى الله عليه وسلم دې ته له هغې نه زياته توجه او اهميت وركړي، ځه دا له هغي نه غوره ده، خو رسول صلى الله عليه وسلم په ځواب کې ورته فرمایی، چی دا تصور غلط دی او دا دومره بده خبره ده، چې که په بحرکی ګړه شي، نو د بحر د اوبو خوند، رنگ او بوی به بدل او بدبویه کړی، وګورئ، د اسلام د عظیم پیغمبر صلی الله علیه وسلم په وړاندې د انسان مقام او ارزښت او وګورئ، په اسلام کې د بهتری او افضلیت معیار ، رسول صلى الله عليه وسلم د حضرت عائشي (رضي الله عنها) اشاره او خبره پـه کلکه ردوي او هغي تـه فرمایی: چی دا لیه اسلامی ارشاداتو سره برابره خبره نه ده او دومره غلطه او بده ده، چې جتي بحر بدبویه کولای شی.

اوس هم که څوك په خپل زور، صحت، مال او منصب غيره کېږی، کبر او غرور کوي او له دې شيانو نه محروم او بې برخي كسان له ځان نه ټيټ ګڼي او سپكاوى يې كوي، نو هغه ته دې

خدای رج) هدایت او لارښوونه په ریښتونې ایمان سمبال کړي او د رسول صلی الله علیه وسلم په دې مبارك حدیث چې مسلم شریف روایت کړی، عمل وکړي، چې فرمایی ژباړه، مسلمان د ورور دی. نه ظلم ورباندې کوي، نه یې دلیلوي او سپکوي، د انسان لپاره همدومره شمر کافي دی، چې د خپل مسلمان ورور سپکاوی و کړي، د مسلمان ورور سپکاوی و کړي، د هم مسلمان ورور سپکاوی و کړي، د هم مسلمان وینه، مال او ابرو په بل مسلمان حرام دی، الله تعالی ستاسې شکلونو او جسدونو ته نه ستاسې شکلونو او جسدونو ته نه

ستاسې شكلونو او جسدونو ته نه ګوري، بلكې هغه ستاسې زړونو او عملونو ته ګوري، تقوى دلته ده، خپلې مباړكې سينې ته اشاره فرمايي، دا مبارك حديث د مسلمان وژل، مال لوټول او ابرو تويول يو شانته حرام او ناروا

بولي او مسلمانانو ته ښيي، چې همپڅوك بايد پخپل شکل او صورت غره نه شي، ځکه د خداى (ج) په وړاندې زړونه او عملونه

مهم دی، نه شکلونو او سرونه.

نو ای مسلمانه وروره، پام کوه، چې کبر او غرور ونه کړې، بل مسلمان ورور معیوب وي، که معذور له ځان نه کم ونه شمیرې، سپکاوی یې ونه کړي، ملنډې او مسخرې ورپورې ونه وهي، د

ورته یاد نه کړې او داسې فکرونه کړي، چې هر څه یم، نو همدا زه یم، پوه شه چې هر څه د خدای یم، پوه شه چې هر څه د خدای تعالی په واك کـې دي او ټول د همغه یوه خدای رج) مخلوق دی او همدا رب العالمین درتـه امـر کوې، چې د نورو له سپکاوي نه ځان وساته، او کوښښ و کړه، چې مرسـته و کـړې، لاس نیــوی یـې مرسـته و کـړې، لاس نیــوی یـې و کړې، رحم او مهرباني ورباندې و کړي، تر څو د لوی خدای رج) د و ګرځې.

په معیوبانو رحم او معربانی:

مخکي مو ولوستل، چې د هر انسان معيوب وي، كه سالم او روغ وينه، مال او ابرو يو شانته حرمت أو إرزښت لري. هيچا ته نـه دې روا چې په دې دريو شيانو تجاوز وكري او ټول مسلمانان په دې مکلف دي، چې نورو ته له هر دول زیان او ظرر رسولو نه ځان وساتي، هيڅوك له ځان نه كم ونـه بولي، د هیچا سپکاوي ونه کړي او تل دا کوښښ وکړي، چې په نورو رحم وكړي، لاس نيوي يې وكړي په بده ورځ نيكي ورسره وكړي او په غم يې غمجن شي او تر ټولو نه زيات رحمت بايد په معیوبانو، بی وسانو او معذورانو وشي، ځکه دوي له نورو نه زياتي توجه، مرستی او همدردی ته اړ

توهين او حقارت نومونه او لقبونه

دی، مسلمان باید په هر چا خصوصا جې وزلادو او بیمارانو مهربانه وي څکه په کوم زړه کې چې دممت نه وي هغه ته رسول چې دممت نه وي هغه ته رسول ملحی الله علیه وسلم شقي ملحی الله علیه وسلم شقي (بدبخت) ویلی دی او په مخلوقاتو دمم کول یې د الله مخلوقاتو دمه کول یې د الله تعلی د رحمت او مهربانۍ سبب بالحی، فرمایي: "د ځمکې په اوسیدونکو دمم کړئ تر څو الله اوسیدونکو دمم کړئ تر څو الله

ټولو مخلوقاتو وي، خصوصا هغه پوره کېږي، هغه بلکي دي، چې په بولماليان ولميا بحي مسمى مغه پورې مربوط بللسي دي او بيسايې عاع ابعان كمالمع بالمياء بملسه گورو چنې رسول صلى الله عليه دى، چې علم دي او په ټول و دي" مغه تسمى ب المله بهكلا ، يوي ك وسعى تسسه ١٥ يوى المحلم بالمبغي ك مي بحي دى من ا، تسمى خلى الله عليه وسلم وفرمايل: تدل رحم کوونکي ياستو، رسول الله صلى الله عليه وسلم هونو خو (اصحابو "رض") وويل: يا رسول په نورو رحم کوونکي نه وي، دوي پورې مو ايمان کامل ندی، تـر څو الله عليه وسلم فرمايي: "تر هغجې دوايت كوي، بجي نبى اكرم صلى هربي وذله رحم وكري طبداني ا لې په هو ږي وي په هر چا او فواړي، چخې زړه يې له رحمت او ا، من نالملسم سع مسلمان نعه دا

ميلد شالعلد وكالمامس بعذل ملى الله عليه وسلم مجلس تم به هم چې نوعدي د دسول الله ملا من ، ما بس ما زان من به تيا ريخ په يما وروسسته چسې د عبسس سسورت من مغه ما لحهجه ، متلس اليه عبدالله بن ام مكتسوم (رض) وبد بچې ب ملس ميلد شا رحمه مثار ما بسي . يوي هم مبناني يمال به مايخ تعاون، همدردي او غم شريكي کحې لـه نـورو سـره پـه مرسته، یم، بالمحې هغه باید د عمل په ډګر وكري، چې زه رحيم او مهربانه دانه دي، چې څوك په خوله دعوه مستحق دي او دا هم بايد له ياده یارولتعه تسمی _{۱ بچو} دیستمهاری

ورسره کېناوه په مور او پلار او کورنۍ باندې د معيوبانو حقوتې:

خاي دركاده او پخپل تخت بم يې

مخې به يې په خپل مجلس کې

راغی، نو د ډېرې مهربانۍ لم

مت الى، دد، بحيِّ مب ملا وا وولا

چې ګوډ او ړونه و، ډېر عسزت

(رض) به دا حنف بن قيس (رض)

خير راغلم. .. بملاا راز معاويم

اهِ ورته فرمايل به يم. "مرحبا .." په

وسلم به خپسل څادر ورته وغواړوه

ا د غوره نوم ایبنودلو خق: په دې لړ کې د هـر ماشـوم هلك وي، کــه نجلــۍ، روغ وي کــه نـاروغ، سـالم وي، کـه محيــوب،

> دا حق لري، چې هلته په ښه نوم بهرته (اژوندي كيږي، نو همر څوك . نالىسالىلىقىن بەرىيى يەرىسالىن رى، تەخ ناسسان ھىدى الىدى بوي، ماشومانو حق نه دی، دا د هر يسوازې د روغسو او سسالمو نوم ولري او دا يوازې د هلکانو او ماشىوم شىرعي حق دى، چې ښه د اهمیت وړدي، نــو دا د هـــ دهه ييني لمك ممال لميغي بعمالي ملتم، چې هر څوك د ټولو په لري، له بلم خوا د قيامت په ورځ كې د انسان په شخصيت ډير اثر لين، بو اپخ ٻڊي ما مک مين مکخ مناسب نومونه انتخاب كردي، والمنبؤه فيسمل اولا ليساره بنعواد مديث مورا و بالارتام احل كوي، نايليه ا، .(ديم بالغنا منهمه نومونو بلل کیږئ، نو غوره او ښه مپ بساویان د و ا بسایمه یا بسلیغی فرمايي: ﴿ قيامت په ورځ تاسې المسسه مسلد مثاا رحلت مثاا راعس ودباندي بشه اوغيوره نبوم كبيزى، مور لم پیدا کیده نم وروسته لومهنى حق دادى، چې پىلاداد

: نهکې چون

يد او وبلل شي.

الله تعالى د بقره سوت په ۱۲۲۲ نمو ایت کم فرمایي: "او ده په هغه چا چم ورته زېږول شوي دي (پلار) روزي د دوي (مينسدو) او کالي د دوي" او د اسراء سورت په (۲۲) ایت کم فرمایي: "او

حكم فرمايلي رب ستا چى له الله تعالى پرته د هيچا عبادت مه كوئ او (احسان كوئ) له والدينو (مور او پلار) سره په احسان کولو سره". او د اسراء سورت په (۲۶) ایت کی فرمایی: "او ورکوه (ای بنده!) خاوند و خپلوۍ ته حق د هغه او (وركوه! بيخي) مسكين نادار ته او (ورکوه) مسافر ته او اسراف مه کوه! په اسراف کولو سره" او رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمایی: "لومړی د ځان نفقه برابسره کسره وریسسی عیسال او خپلوانو"، پەبل حديث كىي فرمایی: مرسته کوونکی او مال ورکوونکسي لاس اوچست دي او لومړي د هغه چانفقه ورکړه، چې خپلوان ددې لکه مور، پلار، خور، ورو او بيا نــژدې پســې

فقها، وددې مبارکو ایتونو او احادیثو په رڼا کې په دې خبره تصریح کړې ده، چې مور او پلار په اولادونو، اولادونه په مور او پلار او په همدې ترتیب سره خپلوان یو په بل د نفقې حقوق لري او مکلف دي، چې دا حق ادا کړي او نفقه عبارت ده له خوراك، کړي او نفقه عبارت ده له خوراك، خباك، لباس، د استوګنې ځاى، د پاکسۍ او مینځلو اسباب او سامان او حتى خادم او مزدور که ضرور و، په دې هکله د فقهې کتابونو مفصل بیان کړى دى، خو

ال____ا

موږ دلته په ډېر لنه ېز سره ضروري ټکې رانقلوو.

څوك چــې مســكين وي څه ونــه لري، د کسب او کار توان هم ونه لري يعني يا ماشوم وي او يا داسني بيمار او معيوب، چيي كسب او كار او مزدوري ونهشي کولی، نو په دې صورت کې دده ټوله نفقه دده په نژدې خپلوانو لاژمه ده، خو په دې شرط چې هغه خپلوان يې مال او وس ولري او يا د کسب او کار او منزدورۍ توان ولري او که نه نو ورباندې لازمه نه ده، دا حکم عام دی، هر څوك چي پخپلـه مسـکين وي، د کـار او مزدورۍ توان ونه لري، عاجز وي، نو دده نفقه په نورو خپلوانو لازميس او څوك چى دا حق نه وركوي، نو نه ياوازې مخته محار دى، بلكى حكومت هغه بايد مجبور کړي چې د هغه مسکين نفقه ورکړي، په دې هکله رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايي:

مجبور کړی چې د هغه مسکین نفقه ورکړي، په دې هکله رسول الله علیه وسلم فرمایي: الله صلی الله علیه وسلم فرمایي: د یوه سړی لپاره همدومره ګناه بیس ده، چې له خپلوانو نه د هغوی خوراك و سپموي، یعنی وریې نه کړي، خو که یو څوك داسې و، چې هم غریب و او هم له کار او مزدورۍ نه عاجز او هیڅ داسې خپلوان یې نه درلودل، چې دده نفقه ورباندې لاژمېده او یا هغوی پخپله هم د فقر او یا

نه درلود، نو په دې صورت کې د اسلامي حکومت وظيفه ده، چې د دې ډول کسانو نفقه په غاړه واخلي او عزتمند ژوند يې تضمين کړي.

د حڪمت خبري

* په ښو خويونو کې بهتر هغه دی، چې په قران شريف کې ذکر شوي وي.

* کم اوسیله او ټیټ همته خلك د دنيا حارصان کېږي.

* د بندګانو درجه د خدای سره ډېر لوړه ده- نو ځکه دې څوك، هېڅوك دليل نه ګڼي. حضرت ابوبکر صدیق رض

* هغه څوك چې له شريعت نه ادب زده نه كړي، له هېچا نه يې نه شي زده كولاى.

* هر څوك چې د بل پـه عقـل كار كوي، كامل نـه دى- هـر سړى دې كوښښ وكـړي چـې عاقل شي.

* د مال حارصان او رديل خلك د خلكو په خدمت مقررول نه دي پكار

"حضرت عمر فاروق "رض"

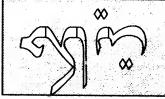
* هغه کسان چې د خدای وېره په زړه کې لري، هغوی د هېڅ څيز نه نه وېرېږي.

* هر کله چې د ډېرو ويونکو له لاسه په يوه ملت کې نفاق پيداشي او د هغوى د اختلاف ورکولو لپاره مشر او رئيس نه وي، نو هلاکېږي

د هر څيز لپاره افت شته، د ملت افت غيبت کوونکي او چغلګران دي.

حضرت عثمان رض

بيمارۍ له امله دده د نفقې توان

ن نامیش نیز سلیمان ب ے ماست کے سامت سے

تساهيم والهنوع مح والمينشتسا متشك ايره بالم نالعيلس ني وميها با تسغة أرىءيك بالتحميدين رهه عن الرئيسية المسمى وردمي اذ و پرسیدم کی مر دوز ترا می يكيارسوار بازمي امد يكروذ از من عيج نعي پرسيد هر دوز ملابس همه پیش من حاضر بود عبى لشه عهدلكم فالمتشاليه به بهترين حال، هر چه دوست تر م به الجنآل بي بيني بمناشب ، بالم در حجره ای کمنزدیک حرم وی اورده ام مدا بمنزل خدد در اورد وانبعة كابنمه بمندلة وبياء مختب کو بردی ام کریخته کردم، گفت تو کیستی و حاجت او برآمده در پیش او آمدم و سلام وجمعي إغلامان خادمان گرد تساه التسياه إيسي يموب بح رسيلم درآنلم ديدم كمعردى وي پنهان شوم بدرسرای بزدگ ميچكس ا نميشناختم. كه پيش بام فرود آمدم و به كوفع در آندم. زا ، لمنيا رجع به بملك تعدلمجنآ خاطر من چنیس افتیاد، کم سیاه از کوف بیرون امدند در بجالته وملاء مكرم بالماء وعها مسيشة سرايي كه به صحرا مشرف بود . ميكشتند من بيرون كوفع بربام و منتفكة ل ميم الجنوب البعال وجني وتنفال يسافين وبنحى رحبوب فيده ارحبن الترفكخ تتبه مدستهاا، مع ميره مكالماامبد

زا بلع، در پیش انداخت، بعد از برافروخت وچشمان او سرخ شکه دانست که راست میگوید، رنگ او وستفح لهالشاع وامتسح إروانه محنت خلاص شوى، گفتم لاوالله نسنامك يحهامخيه يديسه المكنتب من باور نکره و گفت از حیات خوه خون پدر خود را از من بخواه! او از وبسنه فالمياس بب الميام المناع کنم و این راه امد و شد بر تو کوتاه واجست برمن كمترا برخصم دلات ذمته، من حقوق بسياراست. ميكويد گفتماي جوانمرد ترادر پدر وي پرسيلام دانستم که راست سيد المدم إن مرد را نام وى و نام عالب قتل منست از حيات خود مراقضا در منزل کسی انداخت که ادبيار خيود در تعجب مياندم کم بستانم چون این را بسنیدم از كدوى را بيابم و قصاص پدر از و مرروز ميروم باميد آنكم شايد

<u>چرآین ککری کی ساز</u> كرانبذ بخشارة القبال خودكرد نگوی کن بدآن گویاتو بد گرد المولان المعانية درون از کیسن کیسن جویسان نگههار زمردان جسهان مسردي بيسامون نعماسيب دى سمنايج اى سمنايج

عطا فرمود بكرفتم و بيرون امدم

بالنوي ابده تسفح نبوا بمناسيهة

ايسن نيستم مبرادا كه گزندى

برخيز و بيرون روكه بير نفس خود

بهنتن بككل واهاءاءا يتعرج لهنين

او خون خود از تو خواهد من

ان گفت زود باشد که به پدر دسی و

شاه هلعه رچ اور دي خو

، نذير احمد سهار"

اوسبدونكو جوړه كړه. الباسب ، "کسالیزه" د بسابل خلكوته يعبيويو يوتيلي رسببيي په اوراگيت بدله شي، د نړۍ ټولو م بهج ده، چې کال پارن کې ده، چې که د نېړۍ تىر ټولىو سىترە ونىه د يو څاڅکۍ جوړېږي. •لە ٠٠٠٩ كاونو څخه د شاتو

ژوي نه ډوبېږي. رُنه مه مها ایم المناسه و مه م . پره مها م ا چيد*اليو* (به ۱۲۴ توري لري. • باروت مسلمانانو جوړ کړي دي.

۱۱ ساعتونو دوېشل * گئیداد درځ، عزیانو په ۲۷-

منهيليه ٨ بحاسمي من

په چين کې دود شول. ٠ بانكتوټونه د لومړي ځل لپاره روبها المايت منه كرياطا عدا

كسان يعب جحلولى شي دی، چیم ۷ فسیه پلسن او درې مرح زبلنا موب لتاريع اردياري

٠٠٠٥ کلونو په تېرېدو سره هم شاتو مومسايي شويء چېرد * د مصر د فرغونانو جسدونه په

متره اوږد و چين کې چاپ شوی، چې ۱۳۸ • د نړي تر ټولو ستر اعملان په كع كارين مونو اكسايد وبردى درځي، دايي په دې سمندر گئي چې هر څوك يې و ويني، خندا * په برما کې يو سمندرگي دي.

Secret باركم كورت كالمالكو مي انصيَّ علي فاريمليوس، خروبي دي، چي له اوره ډك دي د ماوا بم تاپيد كم داسم

البريدية الزيارية به الم

د ماشومانو فلج polio mylitis

داكتر عزيزالله سالك

تعریف: یـوه حـاد انتـاني
نـاروغي ده، چـې د Entero
د نړۍ په واسطه منځتـه راځي.
د نړۍ په زیاتره هـېوادو کې په
اندیمیـك شکل لیـدل کېږي او
د کلینیك له لحاظه دا نـاروغی
د یو غیر واضیح شکل څخه،
د عضلاتو پراخه فلج، تنفسـی
بې کفایتي او تر مړینې پورې
توپیر کوی

سبب یاعامل: د ناروغیی عامل د پولیو RNA Virus دی، چی درې سیرو، ټایپ لری، چی اول ټایپ یې زیات معمول او Typ تا ډېر کیم د Paralytic

د سرایت لیساره: د ناروغۍ د شروع څخه وروسته د ۶-۸ هفتو پوری د ناروغۍ عامل په غایطه موادو کې اطراح کېږي او په محیط کې د هضم مواد د ناروغ د غایطه مصوادو پواسطه ملوث او همدارنګه د مستقیم تماس او یاد مچانو او حشراتو په واسطه

انتقالیږی، خو د اوبو له لیارې
"Water born" ډېر لږ سرایت
کوي، په دی معنی، چې د
غذایی موادو ملوث کېدل د
Septic څاه ګانو په ذریعه
صورت نیسي او د خولې له
لیارې هضمني جهاز ته
داخلیږي.

- داقليم له نظره د کال په ګرم موسم کې زيات معمول دي.
- ۱- مســـاعد کوونکــــی فکتورونه:
- ۱- Adenoidectomy او دغاښو Tonsillectomy او دغاښو ویستل دا پیدیمي په وخت کې د فلج لپاره زمینه برابر وي.
- شاقه فزیکي تمرینات او ستریا.
- عضلي زرقيات په خاص ډول Depot ډول السيه الله ولي، چې فلج واکسين امکان لري، چې فلج منځته راوړي
- همدارنگه کورتسیزون د ناروغی شدت زیاتوي په اندیمیك سیمو کې د polio

پېښې له پنځه (۵) کلنۍ نه ښکته او په خاص ډول له دوه کلنۍ نه ټيټ عمر کې زياتې ليدل کېږي خو په غير انديميك سيمو کې چې د حفظ الصحي سطح ټيټه وي، د ناروغۍ پېښې د ۵-۱۴ کلنۍ پورې ليدل کيږي.

Pathogesis: دا ویسروس په انفي بلعومي ناحیه کې له داخلېدو وروسته په کولمو کې تکثر کوي "په هغه صورت کې چسې دانتان ضد موضعي نسبحي معافيت موجودنه وي

وروسته Reticulo وروسته Endothelial:

ساختمانو او ناحیوي لمفاوي عقداتو ته رسیږي، چې دیوه لنډ وخت Viremia منځته راوړي، چې په نتیجه کې په کولمو او دوران کې انتي باډي ګاني جوړیږی او که چیری معافیتي عکس العمل قوي او بشپړوي، ویروس خنثی او ناروغۍ مینځ ته نه شی راتلای

پتالوژي: ويسروس پسه انتخابي توګه مرکزي عصبي

meminy "C.N.S" ځينې برخې اخته کوي، د مثال په ډول لکه د نخاع قدامي قرن، قحفي د نخاع قدامي قرن، قحفي ازواجوهستې، د بصلحې جلني ازواجوهستې، د بصلحې حياتي مرک وستې، چې د مخيخ قشري هستې، چې د مخيخ قشري هستې، چې د يان اندازه يې کيداى شي، پراخه وي، خې بايد ياد ون پراخه وي، خې بايد ياد ون هشي، چې د شوکي نخي د مخين جوهر "White matter" د مخينجې کري او د د مخيخي ييد حرکي قشر، نه اخته کوي

Clinical منب حکنیلا

Feature:

c ide in out of 2-41 ecceptors in expersively ever expectively expected in the second in the second

الف ngið bogirT: که چیرې ماشوم څخت خواهش وکړو، چې بې لمه مرستي کیني، نوله یوې خوا و بلی

> خوات اوري. خيل زنگنون قاتوي او لاسونه شاته ږدي او کوښښ کوي، تر څو کيني او يو حالت اختيل روي، لکيه د oitiso Thod. Dografic

به دې کې د ناروغ زنګنونه ه واد ساتو او د هغې څخه ه واد ساتو او د هغې څخه خواه ش کوو، چې خپل نزګنونه ښکل "چپې" کړي، د زنګنونه ښکل "چپې" کړي، د پوليو په موجوديت کې د پوليو په موجوديت کې د شو کي عضلاتو کلکوالۍ او درد له کبله پرې عمليه نه درد له کيدې يا و ډېر ژر خپل بريالۍ کيږي او ډېر ژر خپل

5: Read drop Sign 5: معاينه کوونک دې خپل د خې خپل لاسونه د ناروغ په اوږو ترشا" کيږدي او تنه به يې پورته کړي په دې وخت کې د ناورغ راس په دې وخت کې د ناورغ راس "سر" په نومۍ سره شاته ځي.

> تشخیص sisongsid د: پولیو داروغی په تشخیص کي د تاریخچې کلنیکي بڼه ارزښت لري په خاص ډول غیر متناظر او نرم فلیج په واسطه صورت هوهی، خو لاسلې ټکي د تشخیص لپاره ډېر مسهماو

اپيديمولوژيگي شواهد
 اسيري مشخصت

۳. لابراتسواري معاينسات _"خصوصاً سيرولوژيك او

"كلي مامي

شعير د پوليو په صورت شعير د پوليو په صورت کې كې كې په لومړي دسيږي، چې په لومړيو درځو كې په لومړيو درځو كې پې په لومړيو درځو کې Annocyte

- تبزی. 4. - تفریقی تشخیص : باید د لاسدې نساروغیو سسره

c:eitignineM oitqeeA

:چشع

پولیسو غیر فلجیی شکل" اوSoxackie ویروس Mumps Acute Tansalitis, Echoviruses اختیه هاشوهانو کې د غاړې اختیه هاشوهانو کې د غاړې شخوالی هوجسود وي، پیم شخوالی هوجسود وي، پیم تاروغۍ په پام کې ونیول شي:

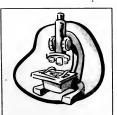
له منځه ځي.

Sannitary Management:

ضروري ده چې حفظ الصحه مراعات شي او د ناروغانو افسرازات او نسور اطراحي مواد بايد په ښه توګه ځاى پر ځاى او ضد عفوني شي، خو سره له دې هم د واکسين تطبيق يوه مناسبه طرېقه ده او د ناروغي په مخنيوي کې بنسټيز ارزښت لري.

انزار یا: Prognosis

ددې ناروغۍ انزار خراب دي او فلج يې په ۳۰ کې پيښوکې خفيف او په ۱۵۰ کې پېښو کې ځنډنۍ او ۱۵۰۰ کې د مړينې باعث کيږي د مړينې باعث کيږي د مړينې باعث کيږي د ناروغۍ انزار په اميدواره ښځو او غټانو کې نسبت ماشومانو ته خراب دي. د يسادونۍ وړ ده، چېږي د يسادونۍ وړ ده، چېږي د مړينې اندازه % ۷-۵ ښودل

شوي ده

کېږي، اما هغه ناروغانو کې چې Encephaletic يا Bulbar تظاهرات لري، نه توصيه کيږي د عضلاتـــو درد او Spasm د مضلاتـــو درد او ممښت په خاطر د ناروغۍ په لومړنيــو مراحلــو کــې ګرم او مرطـــوب تطبيقـــات او ددرد مسکنات توصيه کيږي.

فيزيوتيراپي: د عضلاتو درد او Spasm له منځه تلو نه وروسته فيزيوتيراپي توصيه كيږي، له يوې خوا د هغه عضلاتو چې فلج شوي نه وي، قسمي ښه والى او له بلى خوا د دسوء اشكالو د تاسس څخه مخنيوى كوي.

(ښه پرستاري) Good Nursing د پرسستارۍ ښه څارنسه او متوازنو خوړوڅخه استفاده د بهبود لپاره ضروري ګڼل کېږي.

Prevention وقایه:

ماشومان باید په انفرادي تـوګه د واکســین پــه ذریعــه Immunization شي.

د اپيديمي مخنيوی: ټول حساس ماشومان په ټولنه کې بايد د Trivalent فمسي واکسين په واسطه په يو دوز په يو لنډ وخت کې معاف کړل السف : infective"

polyneurit is" "Guillain" Guilhin Barre Synadrom Sever Hypokalemia :ب Post Diphtheretic :ج

paralysis
Transvers Myelitis : 2

Botulism : 2

د: Encephalitis

و: Pseudo paralysis ی: Hysteric paralysis

د: Complication Sequelea ناروغۍ د حاد او دومدار فلج له کبله منځه راخي. همدارنګه د تنفسي بلعومي، مشانې او معايې سيستم وظيفوي تشوشات ډېر زيات خطرناك وي، چې مړينه هم د تنفسي اختلاطاتو له کبله معمولاً واقع کېږي.

درملنـــه Treatment: دا ناروغۍ کومه خاصه تداوي نه لري لومړنــی عرفــي تقویــوي اهتمامات په درملنه کې شامل دی..

الف: د بستر استراحت: باید یادونه وشي، چې فزیکي فعـالیت او ترضیضـات د ضعیف شویو عضلاتو د فلج خطر زیاتوي، یوازې خفیف Sedation د اضطـــــراب د کمښت په منظور په Spinal کی ورکـول

المنون موالو سره مرسته او حو احو روي

ەمىيالىغىدىدىلىتارىمايىلىقىدىمە يومىۋىلىچىدىدىمەي لەرپەخلەخىپىپە (كىتخان لخالىمىئىخ)

دبر المورد المو

د کوهجیا و به چچه و کا دی بسیا ر شی به د به د بایا یا نو د به د بایا یا نو د به د بایا یا به د بایا یا نو به د بایا کی د کی د بایا یی به به دی د بای یی دی د کی د بایا تی به

يى يىنىتلى ئىستى كىسى مانىيى مانى

سبرگرگون، دالمه تعالی به بر گری در المان المناسم به از المناس منه از المناس منه به از المناس منه به به از المناس منه به به المنان به به المنان به به المنان به به المنان به به المناس به

ښه ويلي دي: کسماتم غسوندې کسرم کسې د مهرانو

سنده دي مد لي مه دده منت

ه سالنگره خیاب به ای (ج) په می است مالی (ج) په می است مالی (ج) یو ده ای در است مالی در سوله واقعته ای در است می این در است می این در در این در این در این در این در در این در این در این در این در در این در

له دى لارښوونى څخه څرگندېږي، چې دمال اوشتو خاوندان موږاو تاسې نه، بلکې دمال او شتو حقيقي خاوند الله (ج) دى او دمال دحقيقي اورښتينيخاوند خپلهخوښهده، چېچاته ډېر مال اوشته ورکوي ، چاتەلراو يايى بېخى نە وركوي، نو دشتمنيو خاوندان بايد وپوهېږي هغه مال اوشته چې د دوی په واک کسې دي، دهغي رښتني خاوند خداي (ج) دى، چې دوى يې دخپل خليفه په ډول پرې واکسداران کسړي اودازمـيـښـت د پاره يې ورته سپارلي، چې د کونډو، يتيمانو ، معيوبينو اوبي وزلو حقوق له خپل مال څخه په څه ډول ادا كړي؟! نوځكه دمؤمن د پاره نه ښاېي چې دمال داصلي او حقیقی څښتن درضا اوخوښي په لاره كى دمال لەلگولو څخه ډ ډه وکړی.

دغده مال چې نو نورې دوی واکداران دي، پرون له دوی سره نه وو او که د خداي (ج) رضا نه وه، نوسبا ته به هم ورسره نه وي او نور به پري واکداران وي، نو دعمر په دغه لنډه مودهٔ او مؤقته واکداری کې پکار داده ، چې دمال د حقیقي مالک په لاره کې پربې وزلو او اړول گښت وشي

اوپەھغى دنيا كى ځان ددايمي اوھمىشنى اجرخاوند كړي.

شتمنو اوبلاایانو تدلازمدده چی په کونډو، پتیمانو، معیوبینو، بېوزلو او نورو اړو انسانانو مهرباني او ترحم له پامدونه غورځوي اوله هغه څه چې دی پرې واکمن دی، له دوی سره لازمه مرسته او همکاري و کړي او په دې ډول خپل لویوالی ثابت کړي. د پښتو ژبې شاعر علي خان وابي:

هرغني چې د لجويي د فقير نه کا- زوروردی په لويانو حساب نه دی

دقرآن کریم ددهر په سورت کې
راغلی دي: « وبطع مون علي
حبه مسکینا ویتیما واسیرا اغا
نطع مکم لوجد الله یازیدمنکم
جزاء ولاشکورا » ژباړه: ښه
خلک دخداي (ج) په محبت کې
اړو، یتیمانو او اسیرانو ته
خواړه وزکوي او وایي چې موږ
خواړه درکوو تاسې ته یوازې
دالله (ج) درضا او تواب د پاره،
نه غواړو مونږله تاسې څخه بدل
او شکرکول.

داسلامسترپیغمبرحضرت محمد (ص) همدیتیمانو، مسکینانواوببوزلوسره دمرستی پهباب یوشمبرزیاتی لارښوونی کړی دی اوفرمایلی

ېې دي چې: «هغه څوک چې په خلکو رحم نه لري، خداي (ج) پر هغه رحم نه لري. »

هغهرحمنه لري. »

په يوه حديث شرېف کې راغلي

دي: « والله في عون العبد
ماکان العبد في عون اخيه »

يعنې خداي (ج) دبنده سره

ترهغې مرسته اوملگرتيا کوي،
څو چې دی له خپل ورور سره
مرسته او ملگرتيا کوي.

که پورتنیو لارښوونو ته ښه پام وکړو، نو بشپړ مطلب افاده کوي او د ټولو مسلمانانو او نړیوالو کړنلاره ټاکي، دغه مطلب منلي صوفي شاعر رحمان بابا داسې توضیح کړی دی:

که دونی په څېرگل او مېوه غواړې ځان په غرکړه سایه بان دهرخاکسار شه

لاس په لاس کې دخپل کار په درستول ئې لاپخواترځان ډومبي دبل په کارشه

كددې وېره شىي دخىپلىي درمانىدگىي ددرمانىدە دستگىرى كړه خبردار شە

په يوه بل حديق شربف كې راغلي دي: «امسح راس اليتيم واطعم المسكين» يعنې ديتيمانو په سر لاس راكاره اومسكينانو ته خواړه وركړه.

همدارنگه له حضرت ابو هریره څخه روایت دی، چې پیغمبر

المعنى ا

*نوی دی به بوی*نه ال^ح ار_{ویی}لب

٥٠٠٠ ويده دي بحج نځ مڅوخه»

:يو،يعليلوپ (وي) لمعمد

داهم داسلام ستر پیغمبر حضرت

د مخ ، فیخ د مخخ ، جمیعه العشاری المحضیه مالمخانه لمانه نای بچ مشرهلی م المهد نومانیه و مسمیفه مها تیسمخش ، بهنتیه فی السناه تیسمخش ، بهنتیه فی السناه دیمامن المتاه کو مهنت المی ا

عبئكلمهمانشترادقلات

istinance one cimalization in the control of the co

منعی بدفامه دی بدفا می بدفت منحی دی ، چې نن چې همیر بر منجی ، چې نن چې همیر او د بدن او اړ و ینو ، ځکه هغه بوازې د بدن کو چې که اله لاسه درکړی نه خپل شخصیت او انساني مقام.

ندى يىلى لبانىلى يىن لەلەپ ھنافىيە ھاھبىي مغە كىلىنى چىلىنى قىيىتىنى چې بىرىشى،

ieaciscapi y anzis Zee : sq assameirs piecicia i deelley espicici de monne Esz ecune asia sicz : 2 pieza ecune asia sicz : 2 pieza ecune asia sicz : 2 pieza expicacio pieza de spieza spieza, pieza spiecicia calcia supeza ecicial ecicia supeza ecicial inco supeza ecicialia ecica ecica ecica ecical inco supeza ecicialia ecica inco supeza ecicialia ecica ecica ecica ecica ecica inco supeza ecica ecica

. عمالبسا عامليه

اودنورو مستسوته أي وي، به

تشویش او تـسل

پوهنيار عبدالوحي

دگالوپدموسس*ي* د څېړونکو يوې ډلې د څېړنو په ترڅ کې داڅرگنده کړېچې دنړۍ دانسانانو دهرو لسو تنو څخه نهه دستونځو سره لاس او گرېوال دي اوبې گټې دهغو دحل پسى گرځى. دغەنتىجەښىي، چې انسانان معمولاً غمونه، تشوشات او ستونځې لري. ځينې كسانونورو تەنصيحت كوي چى: « دځان آزادول بس كړه، بې تفاوتي غوره كړه او يا خپل غمونه هېر کړه ». نوموړي كسان داسې گڼي چې دستونځو سره مقابله كول دبشر د ژوندانه جزنه، بلكي يوغير طبيعي امر

ددې کسانو بر خلاف د ژوندانه دستونځو سره ډغرې وهل يو طبيعي او کاملاً عادي عکس العمل دی. کله چې ستاسې مقام اوبرياوې د خطر سره مخامخ کېږي، له ناعلاجه ناروغي څخه کړيئ، يا ملاموترپورونو

لاندې كېروپه شوې او يا هم دزړښت څېره په داسې حال کې چېلاسموډېرتنگدى، په منحوس ډول ځان ښکاره کوي... څرنگه کولاي شئ بې غمه واوسېږئ او تشویشونه کړی؟ يوليكوال چې دجرئت په هكله بې كتابلىكلى وابىچى: «دبشر داوسني نسل څخه هېڅ يوچېلږ څه حقيقت بينهوي او يالر څه دمسئوليت احساس وكړي، نەشى كولاى پرتەلە تشويشە ژوندوكړي». پرتەلە دې څخه په کلي ډول دغمونو څخه ليرې پاتې کېدل او په هېڅ ډولدناراحتى احساسنه كول دېشر دطبيعت پرخلاف دي. ځکهچې دهغو خطرونو پر ضد مبارزه كول چې دبشريت چاپىريال يې پخپلەقبضەكى نيولى، دنيكونو څخهمونږته پەمىرات پاتى اوپخىلەد تقدىر دبې شمېرو اصولو څخه يوه ده.

اوسیاست پوه چې په اتلسمه میلادي پېړی کې اوسېده، لیکي: « هېڅکله ځان ناهیلیو ته مه تسلیموه، مگر که چېرې بیا هم درباندې بریالی شوې، هغه مهال دناهیلیو سره مقابله و کړه. »

هندل ستر الماني موسيقي پوه كلەچى ئان تەيى دھوساينى ټولې دروازې بندې وليدې، دبدن ښي اړخ بې په کامل ډول فلجشوى و، ډېر غريب او مفلسه شوى و. پوروړى و ... هملاغه تشويشونو هغه ته داسې يو سخت ټکانور کړ چې له ډېرې غوسي يي يو نوي كارته لاس واچاوه. پەفىرقالعادەجدىت سرە تقريباً پرتەلەدمى پەلىكلو بوخت شواو ۲٤ ورځو په موده كى يى د مسيح پەنامەخپلە مشهوره اوتل پاتى قطعه وليكله. كەھندل ناھىليو تە تسليمشوى واى، بشري ټولنه بهدهغهد آثارو څخهمحرومهوه او هغهبه پخپله هم پرته له دې چې څوک يې وپېژني، نور قبر تەكوزېدە.

خلک اکثر اً دستونځوسره دمخامخ کېدو څخه تښتي. مگر هر انسان په ژوندانه کې زيات او کم ده غهسره مخامخ کې دونکی دی. که چېرې تشویش په انسان کې دفعالیت

ادمون بروك بريتانوي ليكوال

حس پارولي نه واي ، دستونځو د بند څخه خلاحب بدلو به هم ه پڅکله و چود نه د رلود .

attice climbices and a shale and cite climbices to be expleaded to a climbic she explained to a climbic aim and conclimbic aim and conclimbic aim and conclimbic actions and conclimbic actions as a climbic actions as a conclimbic and a conclimbi

خىروري دى. »

دهغسه درونه والي بيساب شو، هومره پوهه (اکوي، چې چېږې، مقابلې لپاره يې څمتو طبيعين نسبه، ٥٥ مگرکه فظري احساس اود ژوندانه لپارەھڅوي. تشويش دبشر بهتببها، مخڅتقيقه ، نالسا دمخامخ كبلد څخه دوېروي او چې انسان د حقيقت سره تشویش پر زړه دومره حاکم شي ىلك_{ىز}ىمنىلغلغىن_{ۇي}.كلە ېچې د يې کېپځ ېه منه مای مغه ي ن لسناملا ملا بعزياله نبيدمي خىرۇري دى، بايلاپوەشىر، چې ددې سره سره چې ذهني تشويش

lemlungs. cospicationes de Rome cane en cathies de la nocalema linga de cathies and complementationes de la nocalema de circa de la nocalema de circa de la nocalema de circa de la nocalema de la circa de la nocalema de la circa de la nocalema de la complementatione de la nocalema de la noca

لامل گرځي.

تكشردلمه فيهمه لبسهاوا سره يې نن پرېشانه کړي يو ، سبا چې هغه څه کوم چې په ډېر شلات وشي؟ » مگر با يد هېږ يې نه کړو ... هسکم و کردم کسه ... »: بهجیته ... كحبتصبوراوله لخانه پوښتو نهه المپني بوء العهم لانسع سره مختلف ډول پېښې او ميليهان؛ ويرع مبوعة ، يحشي مشب، څه به وکړو ؟ که دغه پېښه مونب حزام شيء که هغه پېښه ئ بى بەخەسلاد دلاسەخىوب پە پرهغوبار کړو. څوهره شپې چې پرتەلەدېڅخەچې تېرغمونە بهاره تشویش له ځانه سره لرو. مونبه په کافياندازه دهرې درځې

> پاتم کېږي که نه ؟ او په دې فر خی چې دشپې اندېښنې لا د د د ځې د د و ښايي پو اسطه د د کې شوې نه د ي ، چې په بې ډو له د له د ځې ښيې. د دې لپاره چې د ېوې مسئلې د دې لپاره چې د ېوې مسئلې ستو نځې د نې شي، يو د ساد ه وسيله د اد د ، چې له ځانه پو ښتنه و کې د : « آيا په بې کې ل کې يا په د کې و : « آيا په بې کې له کې د ې د تر نر کې او نی کې د دې ه سر خيسوى ار زښت به مست ه ه مدو مره د ي ؟ »

> دیوې معسویې ماشوه چې د در د يې چاته شكايت كاوه چې : «داډېره لويه بدم رغي ده . زه به و نه توانېږم چې ټول عمر له دې امله د كړيږم» . هغه و رته وويل: « كوم بارچې پرتان اېښودل كوم بارچې پرتان اېښودل شوى ، سبابه ته له هغه څخه دروند بار ونه لرې . آيا نن يې

دزغم توان نه لري ؟ ». ځينې كسان په دغه گردا ب كې لو بدلي او ځانو نه يې در ك كړي لو بدلي او ځانو نه يې در ك كړي دي. يو ددوي څخ نه مامسو امريكا يي شاعر او كار پو ود ، هې د نيستى څخه يې غرو ته ښاه چې د نيستى څخه يې غرو ته ښاه پورو، ترڅو د ژو ندانه ترخمې يورو، ترڅو د ژو ندانه ترخمې د بولي كړي، ه گر په پاى كمې ه برې كړي، ه گر په پاى كمې د خپلې څوانې ښځې ده ينمې او ياهم د شرابو د زيات استعمال له كبله هغه خپله روغتيا له لاسه د د كړه او يوه و گ سها د وختي و د كړه او يوه و گ سها د وختي و د يوې شراب خانې په وره كې هړ

وموندلشو.

که چېرې تناسب مراعت کړو اوستونځې له حده زياتې تصور نه کړو زمونږ دغمونو څخه به ډېره برخه کمه شي.

دتناسب رعايت به مونر سره مرسته وكړي، ترڅو دهغو اشتباهاتو له كبله چي مرتكب كېږو، ځانډېرزيات گنهگار گڼو. دهرچا لپاره د کوچنيو خطاو زمينه برابرېږي چې وروستهله هغه څخه لوي سرخوري منځته راځي. څوک دى چئى لەاشتباھاتو څخەلىرې دى؟ او ياهم كله يې دمشرانو په مقابل كى بى ادبى نەدە كړې؟ اويا دهغهاو دهغهدهمكارانو ترمنځ سؤ تفاهم نه دې راغلي؟ مونبر ټول کله ناکله دخود خواهي، لويي غوښتنې اوبد خلقى چانگ پىداوردە كىرو. طبيعي ده چې دخطا و څخه وروسته پښېمانه کېږو. اوبايد پښېماندهمشو. مگربايد دومره هم دكوچنيو غُلطيو په سرچې موکړي دي، داسې فکر ونه کړو ، چې زمونږ حيثيت تريب ولاندى شوي أوياهم د ټولنې څخه شرل شوي ېو. يوپوه ليكي: « هېڅوك

داشتباهاتو څخه مصئون نه دي.

هغه څوک چې د غلطيو د کولو

اکرندکوي، باید ترډېره هیله منندوي چې تریوې اوږدې مودې پورې دخپل عقل سره ملگری دی. »

مخکې له دې څخه چې په يو کار کې ناکامي مونږ د يونامعقول عمل تر سره کولو ته وهڅوي، بايد له ځانه سره ووايو چې: «آيا حقيقتاً ويسا او باور موتر لاسه کړی، چې دهغه کار د کولو چې موهوډ کړی، وضع به ښه کوي؟ » که چېرې د بدمرغيو څخه د تېښتې پرځای په دې ځان پوه کړو چې څرنگه دهغه سره مقابله و کړو، دابه زمونږ سره د ستونځې د حل په لاره کې مرسته و کړي.

يوپوه ليكي: «استثنايي اوضاع زړه ور اوياډارن منځته راوړي، بلكې د هغو موجوديت څرگندوي اوبس.»

پههماغه ډول چې پرته له پوهېدو او درک ځنې دفعاله ژوند څخه دخوب په سمندر کې ډوبېږو اويا هم پههمدې ترتيب له خوبه پاڅېږو، په هماغه ډول له مونږ څخه نا توانه او يا هم قوي موجود جوړېږي. » په بحراني حالتونو کې کولای شو، دخپ لځان دحال احوال او د تحولا تو به پير وڅارو. »

هغهخلک دی چې دستونځو فکر په ذهن کې انباروي او د نورو سره یې نه شریکوي. که چېرې دیوې ستونځمنې مسئلې په هکله د خپلو دوستانو سره مشوره و کړو، ډېر زیات کېدای شي، مونږ ته تسلیت اویاهم د حل یوه لاره وښیي.

بو پوه وابي: « يواځيني وسيله دسترورنځونو دزغم په هکله تسليت دی. »خو په دې مورد کې تردعا پرته کومه بله ښه دوانشته او بايد پدې حالاتو کې الله (ج) دربار ته رجوع و کړو او ووايو چې: « ربنا ولاتحملنا مالا طاقة لنابه واعف عنا واغفرلنا وارحمنا انت مولنا فانصرنا على القوم الکفرېن.

دهرموجود تقدیر داسی لیکل شوی، چی کله ناکله باید دغمونو او ستونځو سره مخامخ شي. مگر په عین حال کې مونږ سره دستونځو په مقابل کې دمقاومت کولو توانهم شته، که چېرې دستونځو په مقابل کې په زغم سره عمل وکړو، خپله ونډه مو دبشري ټولنې په مقابل کې اوخپله پوهه مو ټولنې ته ثابته کړې ده.

****

پەنرى كى تر تولوسادە گان

به پرهنه کې د آزادی اغیره

يعضية لمعمازان البنعي

in Sapes.»

Letter and a man in the liter sees in a man in the liter of the liter o

دآزادی خنه گنهل کبیدی، څکه هخه « فخه گنه دی گه ودی هغه « فخه ه نوی دو د الحال اشرا بط نه دی » « یوی دفیر د به کمس خی اصیفی ته کوی ، برعکس دفیر د د بهکمد فی کری ، برعکس دفیر د بنیک بیشی اوه وسای زوند خنه کبدای شی نوله دې امله د نظم او قاعلی به شتو آلی د ته ال با با با با با با به به ه سسته کوی . بویل عالم چې

ishmi, ie ance in cliftmi, ie ance in charte i

ودداوغونه كسوي. اولم تمولو دآزادى حالات اوشرايط يوراز دى چې پەتەرلىغىلكىدكىم كوي، خوداتهكي هم دبادولو وپ فالمعمناهة يمميا بجريح كانحار ويلو عمودي چې ماشدم په د دواغو سببهم گرځي، ډېر ليلل شوي د کوچنیانو د ژبې د « تتله » والي مخې په ځينه کورونو کې شو، چې دوچا دپوچ دسپلين له رع مجتبال هم بحر هناية هو رحته وا پخپلو کورونو، موسسو، ادارو خنه نمشي. موني دا مطلب ودې بشپړتيا اوشخصيت دځلا تەدرسېږي اوھىڭ يوڅيىز يې د بعبه آزادي ولري اودكم للمدتبع د، محسنها به کې کې نعضمکې دد، بابهم ويلاي شو، چې دهغو دی، تردې چې دنورو ساکښو په دنېكمرغى دتحقق اساسيشرط ازادي دفسرد او تسولنبي اولماخلاقي وانساني بلوه آزادي، ۋدنىك پاتىم كىبىلەدي ارزښت لري. نو په دې اصل کې

کوچنیانو څخهسید جمال الدین افغان، افلاطون یا خوشحال خان نهشي جوړېدی. یعنې ټول خلک اوکوچنیان سره ورته استعداد نه لري، خودهغه استعداد له مخې چې الله (ج) ده ته ورکړی، په هماغه اندازه کمال ته رسېدلی

زمونږ په افغاني او اسلامي تولنه كني ښوونكي بايد وپوهېږي اوهوښېار ښوونکي په رښتيا سره پوهېږي، چې په ټولنه کې د ټولو ماشومانو وده يو ډول اوپه يو لوري کې واقع نه ده، چې په طبيعي ډول په ټولنه كىداكار گټور همدي، ځكه داستعدادونو له ډول ډول والي څخه د کارونو ډول ډول والي اود ټولنې لپاره د تخصص ډول ډول والي رامينځ ته کوي او د تمدن درنگارنگ والي سبب گرځي. د آزادۍ خبره ډېره خوندوره اوپه زړه پورې ده ، داچې دماشومانو استعداد يو ډول نه دي، نو ټول په يوه تله كې نشوتللي او كه ټول پەيوە اندازە كىيوتللشى، دهغو دشخصيت دله منځه وړلو معنا او مفهوم افاده كوي، نوبايدوويل شي، چې آزادي دې وي، خوهغه آزادي چې زمونږ

داسلامي ټولني سره مطابقت ولري، يعني زمونږ ددودونو او داسلام دسپېڅلي دين داصولو اوقانونمندى سره تهكر وندلري، ترڅو ټول خلک ددې فرصت ولري، چې ډول ډول وده وکړي اوخپل استعدادونه څرگند کړي او ورځني ژوند د ټولو لپاره په زړه پورې او ارزښتناک شي. آزادي دننني تمدن او دنړۍ دهر هېواد دژوند دپرمختگيو اساسي شرط دی. که چېرې مونږزده كوونكي اوياد ټولنې خلک په يوه تله کې واچوو او په بهلابهلوا رخونو كى ددوى آزادى ورڅخه واخلو، دفرديت دمراوې كېدو د شخصيت دخپلواكېد تباكېدو او دفكر او بيان د آزادى دله مينځه وړلو او ددوی دفرهنگ دانحطاط سبب گرځي.

پههېواد کې د بعضو روزنيزو موسسو اساسي گناه داده چې د آزاد عـمل کـوي او ټولنيـز انحطاط د تربيتي دستگاوود نيمگړ تياو مستقيمه پايله ده. ځينې خلک گومان کوي چې آزادي او قانون پخپلو کې سره سمون نه لري، ځکه چې قانون پر آزادۍ باندې د قيد او بند څخه

قانوننه يوازې زمونږ دهېواد والو، بلكى د ټولو پرگنو دآزادۍ يوقيداوبندنهدي، بلكي دهغو ساتونكي اوضامن دى. مونږ داويلاي شو چې كه چېرې افراد دقانون په جوړولو اواجراكولوكي اغبزمن دخالت ولرياوقانون دخلكو داكثريت د آزادی بیانوونکي وي، دارنگه يو قانون نه يوازې دهغو د آزادۍ مخەنەنېسى،بلكىدھغو ساتونكى اوضامن همدي، همدا دول دهر فرد داعمالو كنترول كوونكى دى. ځكه چې په گډوډۍ کې هېڅوک آزاد نهدي او هغه نظم، چې دخلکو په اداره كې رامينځ تەشوى وي، دهغوي د آزادۍ مخنيوي نه کوي، بلکې دهغوى آزادي تامينوي، دمثال په ډول په کومې ټولنې کې چې قانون نشته، هر څوک دنورو دهوا او هوس قرباني دي او په رښتيا چې هېڅوک د آزادۍ احساس نەشى كولاي. دىو هېواد دقانون په موجوديت سره ټول افراد دقانون په چوکاټ کې آزاد دي. له آزادۍ سره سم دداسي قانون وجود تهاړتيا ده، چې دخلکو د آزادی له مخې

نور څهنهدي.

روزنې «پوهنې» لوميږي المجاعبين، لمح مايههم ، رايح من ددادول حالتاه شرايطورامينع ديوښه قانون په توگه يې و مني. خوشحالېږي، موافقه وکړي، بدين ناڭ مىن بىغە، وا (ج) لملالهج مثمنعه موارري والمدير خبىرې اترې واددي د ښو اوبلو ىلىنىء دىچىنىڭ ئىسىچى يىلىپخې ډول داسلامي ورورۍ له ليارې ادمفاهمم اومعالجمه اوهمدا لېچگىجى مۇيا ماياسىسى يىلىپ استعمال پرته، بهالمكركېچ نعمادانصاناد ذودك دي. بېلىجنگارجگړې، پە بايدتولي پرگنې دې تمچمتو دآزادى شرطونه دادي: لومړى مطلب تم، زموني په هېواد کې دي: راخىدادس خبىل اصلى

داچم، کاوندي حق وپېژني او فأعادبل عبوادوال حقاوآن شي، چې دآزادی حق، دخپل داسم يو زښتيني ژونل ته چه شو فالمائ سعلما يزاوهوسا دُونداو بدا، دلخ بي المهنعي، بنستهين مطلب ممهدادى، چې اولوسستىل زده كى يى، بىلكىم بالحيادي لسنابجي د، منا، دلته زما اساسي ليكل اومطلب اساسي دنده ده.

> اوعدالتسره مينه دلري. فاسحناءها يويا المسيوت كمفن مالى، ظلما دناروا څخه کرکما و وعسف رحسمها ليج رحال إما २५ डोस्ट्रॉफर्स्स्ट्रास्ट्रेड्स-

سالم سلامشورې سره پرانستله دزده کووزکو پهمرسته، يعنې دښوونځي اودهغه دچاپېړيال او اوبیسا د نبسو درسی مسوادو، خونم دروازه ، لوههى د ښوونكي په کلکه میمهمیه محلامي دي، دغبه مهمو دنلو او ټکو ته فالمناب لمجهده العالم بحج بعج زمونبد تعول هغمه عبوادوال، وروستهددې وخت رارسېلاي، دلوبحه بهريم جركب بمنيه

دگورو، چېستاسوهمصنفيان شخصي نظر دى او اوس به داچه ده دمخه ووېل، دا د ده خپل نورو زده کوونکو ته دوایي، لاندې داشي، نوښوونکي بايد كلعچېدىددوىداعساض كرونكوله نظره مخالف دى، ببه اوبرجسته دي اويا دنورو زده بهاستاسوله نظره كوم تنظبم په مکله پوښتنه وکړي ، يا وواېي كوونكي څخه دهېواد دحالاتو چېرې يوښوونکي ديوه زده معر گلشه ۵۰، يو، از آن ليب، پيو بل، دآزادى لهډولونو څخه يو مهم کېږي.

حوړونه کې د افغان په توگه ښه كېددېغماڅپلويهېواد په وكولاي شو، چې په راتلونكې ماعهالميوبحك تالسلسحا روزنما و دهبوا و دوست دادي، چې مونب هغوى ته ساله سره مخالفت وکرو. سمه به ددى ازآ، ناليب، مغه، لې نيمه يت نه برېښي، چې د کـومشخص كعب غلطحيا واشتباه كوي أوببه ناماء التخالميني لايمثي ندىما زىمئىصەمخىڭ للغنى وختاهبرنه کړو، چې هېڅوک ڭېمەرىچىتىمىد، بىراپ، رچىدن ده، څرگندولو ته ئې خنډ موجود مع بهج و لا يمنى مون ليا، ينهم ا سختىر دورو كې ژونل كىدي. چې بشىر لا تىر اوسەدتارىغ پە كوونكو تددا واخس كولاي شيه سره سم ښوونکی خپلو زده مفهوم وپوهېږد. البته له سويې والنعمو يروبان ومترجعه بورې، بيان ادين د آزادی او نیسولی آن د زدښت تردودې دمكتبالعابتلايي دوري څخه په دې ترتيب سره کولی شو، ارونده موضوع كم شمنظر لري.

بدءم اليباءم شملكم بوءم

*****

ونهه واخلي اوخيله اسلامي إو

انساني وجيبه سرته ورسوي.

دهبواد دمعیوبینوستونزی

لەتېرو شەدپاسەدوولسىزو راهېسى دافغانستان پر خلكو برسېره دهوا كاڼي، بوټي او آن تردي چې هرڅه دبې ساري بربادي او وېجاړۍ شاهدان دي. دنورېويجاړۍ تر څنگ، دجنگ و جگړې له کبله ډېرو ئوانانو دخپل بدن خواره اونه جلاكبدونكي اندامونه له لاسه وركړل. كەڅەھم پەھېواد كې دمعيوبينو دحقيقي شمېرې او دمعيوبيت دعواملو په اړه لاتر اوسه كومه هرا رخيزه سروې نه ده شوې، خو ځينې محلي سروې گانى چى تىر دې دملەتىر سىرە شوي، ديوې بلې په پرتله په خورا ډېر توپير خپلې شمېرنې وړاندې کوي. دبېلگې په توگه د افغان معبوبينو لپاره دملگرو ملتونو دهراړخيزې پروژې دفتر يا (UNCDAP)پەخپلويو شمېرچاپشوو آثاروكي ليكلي، چې افغانستان په مجموعي ډول اته سوه زره معيوبين لري. دلته بايد يادونه

وكرم، چې دغه معيوبين بيا وروسته دمعيوبيتونو دڅرنگوالي له مخې په پنځو عمده برخو وېشل كېږي.

۱ - د ژبی معیوبیت (گونگیان) ۲ - دسترگو معیوبیتونه.

٣- دغوږونو معيوبيتونه.

٤- دپښومعيوبيتونه.

٥- دلاسونو معيوبيتونه، خو دغه شمېرنې بيا ځينې نورې شمېرني، چې تردې لاپخوا تر سره شوي، په کلکه ردوي، دبېلگى پەتوگە پە١٩٩٢ مېلادي کال کې د دارالسلام په نامه يوې غير دولتي موسسې دهېواد په ختيځو ولايتونو او ځينو نورو سيمو کې سروې تر سره کړې او دخپل کار دېشپړيدو وروستەيى معلومات وركړل، چې په افغانستان کې يوازې هغه معيوبين، چې پښې يې غوڅې دي او يا هم دروغتېايي خدمتونو دنشتوالي لهامله ديو شمېر هېوادوالو اوپه تېره بيا دماشومانو ځینې غړی له

فعالىتەلوپدلى، شمېرەيې نژدېيومېليون تەرسېږي.

دامهمه ده چې دمعيوبينو لپاره بها رغوني دپلانجوړولو پر مهال دمعيوبينو واقعي شمېرنه اوموجوده ستونزه بابد په پوره ځیرکۍ سره په پام کې ونیول شي، خودغه كار هغه وخت شوني برېښي چې په هېواد کې سرتاسري دايمي سوله ټينگه شي، دهېواد هغهسېميچې لاتراوسههم د ماينونو خطرپكي شته، پاكيشي او ټول افغاني كهوال بهرته خيل وطن ته راستانەشى. پەاوسنى مھال كى دافغاني معيوبينو لپاره دملگروملتو وېوشمېر نورېبين المللي او افغاني موسسى دبيا رغوني په كار او فعالېت بوختې دي، خودبيا رغونې دغه خدمتونه، نه يوازې داچې دمعېوبېنوداړتياو په تناسب ناكافي دي، بلكي د موسسو دفعاليتونوله كبله داسينه برېښي، چې دمعيوبينو زياتې

كبلاي شيء معبوبهنو دبشيهي بریالیتهبسرهسرته رسولای ستسونزې دې ورسره حل شي. نوخپلودځني کارونه په پوره

بود يجم تعادتيا وي، خوداچې ى لپا چنيى يىمە ، بىزام پارە _. بها يغوني لپاره ډېرو وسايلواو

بدى ليستنالسا وزالمذا بيخالاب وياليا نشتوالى، اقتصادي ستونزې په موجوده وخت کې د معيوبينو دمناسبومصروفيتونو

معيوبين په عمومي ډول دزياتو دوخت په تېرېدو سره ورو ورو . د مالمنگئ نشتم الى دي. تكيمه وكهي اودغم حس يبه عمده علت يې د موسسا تو تر ه نځ دې تعابي بلسي، چې په نورو نه دي برابرې شوې ، نو ښايي يو اودتولنم منفي چلند معيوبين

غورونكي او ظالمانه دي او آن څوشېبې يې دخپلو غمونو سره د تعولنم، منفح پطند هم ډېر کېږي اويا خوددې لپياره چې پو كړاوونو سره مخ دي، له بلمې خوا متخره په روحي ستونزو اخته كارونو دنشتوالي له كبله دډېرو تدرېخي، د د له لاسه د د کري

ناكله خوداسم هم پېښېږي، چې عى كا عى بان إلى العلبية ، عارى خوراء ، سپکونومونو يې يادوي او کله اوپددې توگددنشه يي توکو په نسردادیا تردېلانیات بجيتوكو كارداء تعلاس اجدي تردې چې دگسود ، شيل، داسې خداى پاماني كړي دي، نودنشه

اقتصادي ستونزو اومناسبو

ځايدندوي کديادوندوکړم، چې دنورڅه کارنه دی. دلته به بې سهى چې معيوب شو، نوبې هغه كبيني اوعام نظرهم داسم دى،

معيوبين دتولنې پر اوږو بارگڼل

همددغم تعراني يوه برخهده، نو كبسه تولنه ده اومحيويين بالين والمتمها وهيا مناهي بهمن

ه الحبال شبسلنه لا معربح المشيح كإعاماء بيمنيقيه بالمحث

وسايل معبوبينو ته برابرشي،

كىرىغى بىڭ دارالەمگ ۲- معيويين په مناسبو کارونو

گامونه پورته کول.

دبيا مغونها بالساله يجاعمكي

يحالغفا عاييلللاني مغه-٣ . يى چى المىي يى يى المحقق محانونواه كورنيولهاره حلاله

ادارې، چې ده سيسي بينو

ىسىلەنغان ئامىنىدىن كامىر كوي، خپل كارونه دې معيوبينو ىلالمحاه بهابونه لمحابمة بالمار

.يو_مځ دگرنهلمه

دمنفي چلند دبدا ولو هڅې دمغيوبينو په مقابل کې د ټولنې

ع- دسلوخپرونوله ليارې دې

بد، ورا در ، در کولو په اړه دې رځمکنيو ماينونو خطر پکې ٥- هغه سيسحم چې لا اوس هم

۲- دناروغيـو كنټرولول، څـو عملي هڅې وشي.

۷- دسرکونو بیا جوړول او هغه دمه ينمها ومعيوبيت سبب ونه

دافغانستان دترافيكي قوانينو دول غبر قانوني اعلانول، چې شمبهر نقليم وسيلي په قطعي

څو د تړافيکي پېښو او په هغو له مخم، دگرځېد اجازه نه لري،

رغونها لميتهامة مايتمالخها كهردمه ينجها ومعيوبيت خطرونه ۱-هغه معيوبين چې دبيل

لاندي پيکري په پام کې دنيدل

مخەنبولىشويوي، نوبايد

منيبميعه بالزالانالي مفيمه

ودانولو کې پوره برخه واخلي او

ليبدئ مامهم للبنه عاارجث

معيوبين دتولني پماوږو بارنه

روپزي کېږي. ددې لپياره چې

ددغونشه يي توكو په كارولو

مي ،المعتسارك، ريخ على مي

راكمشي.

لكدچې ټولو تدجوتهده افغاني معيىوبينو د دخپل بدن دجوړو غړو په بدل کې دافغانانو شمله جگەساتلى اونەيى دى پرېښى، چې دغه شمله تيته او يا هم گرد جنهشي. دهېواد پهغرورغو . اودښتو کې يې کلونه کلونه په لو_ږه اوتنده شپېاو ورځې تېرې کړي او دوطن په آزادۍ کې يې فعالهونډه اخيستې. خواوس پوښتنداده ، چې د دغو

معيوبينو اوسنى اوراللوللى حال به همداسي وي؟

لنهه داچې با درده او با احساسه هغههېواد وال چې د پېښور نه افعانستان تهاويا هم دافغانستان نه دتورخم په لويه لاره تــگاوراتــگ كــــوي، نودپولې په دواړو غاړو کې به يې دم عېوبينو زړه دردونکي حالت هرو مرو ترسترگوشوي وي، چې دسپورو ستغواو فزيكي شكنجو په گاللوسرة دسونگ مواد اوخوراكي توكي

افغانان كه دخپلو معيى وبينو ورونيو له ستونزو او کړاوونو ډک ژوند په بدلون کې نوره څه مرسته نهشي کولای، مگرلې ترلږه خويې دقلم په خوږه ژبه يادولاىشي. ودېشىچېلە

الروسي-يرب مه ٢٠٠٠

تهوړي راوړي.

دېليارې يې غږ هېوادوالو او نړيوالو تهورسېږي.

كودك خردسالى شب هوس كرد به کوچه برود ، بازی کند، مادر گفت: شب وقت كوچه نسىت كوچه تاريك است. گفت: چراغ مى بىرم، مادرگفت دركوچه سگ است گفت سگ جرأت ندارد پیش من نزدیك شود. چراغ گرفت وبه كوچه رفت

سرکوچه سگ قوی هیکلی ایستاده بود و همین که چراغ رادر دست کودك ديد، ترسيد و شروع کرد به هاف هاف کردن. کودك ازسک بسيار ترسيد و چراغش را انداخت و فرار کرد آمد به خانه دوان دوان رفت سر بستر خواب خود ایستاد و بعد

مادرش را صدا زد و گفت مادر سنگ مرا بیار چوب مرا بیار، تیروکمان مرا بیار وبرو سرکوچه به آن سگ بگو هاف تو به من کردی، هاف خودت هاف پدر ومادرت، هاف خانه ات، قوم تو است تو خيال کے دی کے من از ھاف تو میترسم. اگر راست می گویی و ازمـــردی ومـــردانــگــی نشانداری، بیا درخانه ما تابرایت بگویم که باکی جنگ داری.

انسان هله ډېر تېر وځي، چې فکر کوي نور يې تېريوستي

«لاروشفوكولد»

سبا يېورته حتمي راوړي. دې به يې د لاسا کړ، چې گواکې ستركم بديم بمكلك بواويه وه.دهغه سپين منها و غتمې تورې ردل، درغونه به بيا وررسېلام مغهد بوج مگرة عن الماري ساكيه او دېوال تمبه مرور جميل به منهه کړه ، مور ته به يې بعجوبي لإدباه الإسبخوي داڅنگه فکر دی» خو هغې به لا يم، وديل« مسبرات دې شي، يسودكها وبهغولونكي دولبه عايد بدن بعيد ما الما ، ومنعث دزرغوني سره بداد بهانو پرتدبل دويل: زما سپينه خولي؛ بعكوچني او خوده ژمه ورتم بعابيره كهلااوله دي سره به يب به يبه لم المجنل ما دول لا سونه ليمع من ، ملذل وي ع ما بست ن لغه چې به ستړې ستو مانه دخان

سبا یې در ده خمه سپینه خولی خداي خبر ده خمه سپینه خولی څنگه خوښه شوې وه. ده خه دا څو وه مه درځ وه چې له موره یې

دالت

سپینه خولی غوښتله. که دزرغونې وس واي، نو جمیل ته به یې ټولې جامې له سرو زرو جوړې کړې وای:

هغه دهغې دشهييا څښتن دياد يوه نښه وه. جميل و د ته له ځان او جهانه گړان و. خو دښتيا «اوښ چې په پيسه شي او پيسه نه وي نو…».

ainsippentionent parter ainsippention in light properties of the second control of s

او تلوسه د حولی سره ډېرېدله. د خداي کارونه و، چې يوه درځ د خان صيب زړه پر ز د غونې د خان صيب زړه پر ز د غونې

رگمخت کي بهيي ه. ليب واه يح پمسمي جميل ترما ببامه څو ځله خولی رزغونې پهغېږ کې کلک ونيو. ستىرگىم يىم بىشكىشە كىچې، نو خبىرەشىرەسېلامى دي. ادچې موسكا وكړه . لكه چې دمور په ماله بمحمه وي إليمه . إيري لكب زوى خولكه شهزاده داسمې کړه او ويې ويل: « مبارک! زما كسبي ع وجواها مغه متسلبين له پړوني بهر کړه. دپښو پهسر سپینهخولی: « ? رعونېخولئ دپخواپه څېروپوښتل. «زما ورسېده. له دې سره جميل ترې لاس برو. په لبدوخت کې کورته خواوس يمهاليه بمغيلو يسو ،جميل لپياره به يې کړې واى ، مرغبي جوړولاي شواي، نو مالځما پېغەمكۇرى مىدەپ ښكلې سپينه خولى يې رانيوله. ىمى. مىلغى،مىن نالى، يىلا، ويهبره وببره . متسيخاه وزلجا يعتف اببا مغه ما لهجا في مدَّ عن مځنالغه بالألد ، پې پېښت

زرخونج تهوركهه. هغيم خان

كې كلكه ونېوله. شپې يې خبلاي خبر څو څله خويونه وليدل . كله به يې څان د

عتبه بن غزوان (رض الله عنه)

فيبدعفها اللدوعفهم

حضرت عمر (رضى الله عنه) ددەپەھكلەفىرمايلىدى: «عتبه دغزوان زوى په اسلامي دنیا کی ځانگړې مرتبه لري» دماسخوتن ترلمانځه وروسته امير المؤمنين حضرت عمر فاروق (رضى الله عنه) تصميم ونيو، چې پخپلەبسترە كېلىشانتە خوب وکړي. چې دشپې گرځېدو لپاره تياراوسي، خودهغه له سترگو خوب الوتي و ، ځکه چې دفارس له ځمکې نه ورته دمجاهدينو خبر راغلي و. چې دفارسيانو عسكرو په كلك مقاومت لاس پورې کړي اوله هرلوري ورته نوې نوې پوځونه رائحى اود (أبله) ښار دفارسي لښکرو دمال اوعسکرو د رسولو لپاره لويه هده گرځېدلې ده. حضرت عمر فاروق (رضى الله عنه) په دې فکرکي وچې د (أبله) دښار دفتحي لپاره بايد څەمجاھدىن ولېږي. خودفارس دجگړې له امله دمجاهدينو كمي په حیرانتیا کی اچولی و. یوازې پەمدىنەكى جەلرخلك پاتى اونور ټول زاړه او ځوانان دجهاد

پەنىت خوخىسىدلىي دو، خودضرورت لهمخي عمر فاروق (رضى الله عينه) له يوي عسكريستراتېژى كار واخيستاوهغهداچېكه مجاهدين كموي، قوماندان بايد قوي و ټاكلشي. حضرت عمر فاروق (رضى الله عنه) په بستر كى دخپلو زمرياليو قوماندانانو خولې ته ځير شو، چې کوم يو ددغـ ارلپاره وټاکي. دهرقوماندان پرحالتو او تجربو يېغور كاوه، چېناڅاپهيېله خولي ووتل. چې: مونده مې كړ!! هو ، مونده مې كړ! بيا يې خپلهخبره اوږده کړه: د. الله پاک دلارې مجاهد دی. دبدر، احد، خندق اونورو غزاوو په میدان کې حاضرو. ديمامي پر ورځ يې دخپل هنر ښودانه وکړه. دجنگ پەمىيىدان كىيورتە ددښمن توره نه ده رسېدلې. نه يې دخپلې ليندې يوغشي اونېزه له دښمنه خطا شوې. اووم کس و. چې اسلام يې قبول کړې و. كلەچىسېا شو، ويې ويل: ماتە

عتبه ته بې له ۳۱۳ نه تر ۳۱۹ مجاهد بنود مشرى بيرغ په لاس كې وركړ او وعده يې وركړه ، كه مجاهد بن زيات شول ، نو ضرور به يې درلېږم. كله چې دمجاهد بنو ليكې د تگ لپاره دمجاهد بنو ليكې د تگ لپاره تيارې شوې ، حضرت عمر ناروق (رضى الله عنه) درخصت بدو لپاره ور ته و درېداو سرلنب كر عتبه ته يې داسې نصيحت و كړ:

اىعتبه! زەتاد أبلەسىمىتە لېږم، چې د دښمنانو کلکه کلااو مورچلده. زهلهالله پاک څخه سوال کوم، چې د دې په فتح کې له تاسي سره مرسته وكړي، خو كلەچى ھلتەورسىدى، دأبلە اوسېدونكي دالله (جل جلاله) منښت تهراوبوله. كهچا ومانه، ښراغلاستورته ووايه او كه چا انكار وكړ ، جزيه ترې واخلئ اوكددايويي همونه كړ، نو تورې تەلاس كړئ اولەجنگەمخ مه گرځوئ، خواي عتبه! دهغه څه لپاره چې دې لېږم ديو مشر پەصفتلەاللەپاك وېرە پەزرە كي ولره. له هغه كبر اوغرور څخه ځان و ژغوره ، چې نفس دې غوښتنه كوي او آخرت دې پرې خرابېږي. اى عتبه! تەلەرسول الله (صلى الله عليه وسلم) سره ملگرى وي او دهغه دملگرى له امله الله پاک تاته عزت درکړ.

عتبه دغزوان زوى راوغواړى.

. پیما ، دی کوسیم کمین و ایپ: اددخور ودپيداكولو په وخت المسشعتى، داكسكان، يوري المبين چې دوی ته خواړه پيدا ن لسح مځمبته ، مهشمتالي مېما ووچېخوړلي يې واي. کله چې تمورسېل. لمدوي سره هېڅ نم ومسيسه لمبأء بدى بنعت لبه ملبأء وې.عتبه له خپل لښکرسره دلسكريانو خويندي اومبرمني نورې بيښيانې وې، چې لبشكر كحب دده مبهمن اوپنځه لود رهي شو. له ده سره په ذغه له خپلولښکرو سره دمقصه پر عتبه له دغنې لارښوونې وروسته مسلمانانو تەترې پنا، دركړي. ڽٵؠؾ_ؠڮػڮ؞ڶؾٵڶڡؠڮؠڿڮ على بمجهنم كالعما للمهجم بالله پکمه ونه کړې، چمه دجنت په تصرف پکه ونه کړې. ټگي لمانعيم، وي المانعاط دې اوري اومننه يې کوي. دا ډېر شوي. تهچم څماوايم، لښكر بركت نن درځا مير او قوماندان قوي يعم كړې او بالاخوه دهغمې په المويح لمحالمة بعيامه المعادمان

مودد ددې لپا ده دوتو ، چې خوا ډه مودد ددې لپا ده دوتو ، چې خوا ډه پيداکړو ، مود دونو يو ځنګله ته نموتو ، چې په هخسې کې دوه زنبېله وو ، چې په يوه زنبېل کې خرما او په بال کې سپينې ډدې دانې دې ، چې زبې پوښي يې لاده . دوا ډو زنبېلونه مو راواخيستل

داوريجي، دي، دابله ښارچي ودوست معووپېدژندل، چې چېخىونىددخىوا يەدە. دېر الله كړئ اوخورئ. موډوخوړل، لپاره واچولې. عتبه وويل: بسم نحا معين يوه کاسه کمي دخوراک اوله زېړو پوستكو جدا شوې. سور درگه خواره ترې جوړ شول واچولمهاوپهاوريم پخم کړې. راواخيستم، بمعتده وبمتسيغارا بجاا، مدّرج ليد . يحدّ محدد ما رج شميا او وخوته بدي ، دزهرو تا نهر المركرة الماه والمركب المركب ويمالبىءامنحث كالبالمية ماله سېدلى. زماخور ماتدوويل: جودو، هېڅ ضردودته نه و کړی، خوچېسبا شو، اس روغ ويم ويل: ننشپه به يم حلال مبود څخه يو کس پورته شو او اومجاهدين يې وخوري، خوله تصبيم دنيد، چېحلال يې کړو يې پيل دکړ. باود دکړئ موږ اودزنبېل دوړو دانو په خوراک اس له خپل غهوندي خلاص شو مودلا پهدې خبروکې وو ، چې يو شريكه سره په خورا ك پيل وكړ. خرما راوړاندې کړې اوټولو په دښسنزهرجنې کړې دي. موډ دانو څخه ځان وژغورئ، دا تمکن چې وليلو، ويې ويل: له دې وړو راورسول، دانبکریانویوکس اوغونه (قرارگاه) ته مونبزدې

. مىلماناناماتىڭىنى دىمىسى مېچىچە رادوان دی او صود دو صره کم يو ، لښكريانووويل: جنگي لښكر نسبولىم، دۇسارس لنعفه به ميا مي مي ، مالميا لي يم كتل، وروسته يم بېرغونه په لبسكريم مخم ته راووت، چې سارته نېږې شول، دفارس چې فضا گردجنه شي. دوي چې خاوروشيندلولاس پورې کړئ، اوودته يعهوويل: كله چعه مسود تاسمه به ترانب كروروسته رائحي اوهغدى تديم حكم وكه، چې دائبزو په لرگيد کې پودته کړل بهيو مغه والمارك ليتامن مغهب پوهم لهمخې دښځو لپاره څه عتبه دخپلې عقلي اوجنگي تجربو په قوت بري ترلاسه کوي. عتبه به دخپل عقل او دجنگي تورې اونېزې د دلودې ، يوازې رجنگ له سامان څخه يې يوازې جنگيالي اويوڅوښځم هم دې. مغمسره څماله پاسه درې سوه ما . مشرد ایک منت له پیمه کربنا تصميم، ددښمن قوت اودخپل مرکز گرځولۍ و، خودعتبه دذخيرې او د د ښمن دڅا رنې لوي بساردخپل اب کر دوسلو لرام. دفارس،ښمناښکردغه لمجابها للكاكا متسياليه بهجبا المعخ ددجلم سيند پرغاړه پروت واو دهغمدا آزادی پدنیت در دان د.

عتبه له خپل ورکوته پاښکر سره

الله پاک يې په زړونو کې وېره واچوله.پښې يې سستې شوې ارزانبيه څيزونه يې له ځانسره واخيستل. هريوبه دبېړېوپه سپرلی کې گړندی و او بالاخره يې د د جلې په سيند د تېښتې لارخپلەكرە. عتبەدفاتح پەخىر پوره سلامت دأبله ښار ته نيووت اوويي نيو اوبيا يي ورو ورو كلي اوكورونه يو په بل پسىخپل كړل أوبي شمهره غنيستونديي ترگوتو كول، دومره چې دعتبه دلښکرو پوسېري مديني ته راغى. خلكو ترې پوښتنه وكړه، چي دخلکو څه حالو ؟ هغه وويل: د شه پوښتنه کوئ؟ باوروکړئ، زه چې راتلم، دومره شیان یی غنیمت کړی وو ، چې سره اوسپين زريي په تلو تلل، ډېرو خلكو دأېله پر لور دحركت تيارى كاوه. عتبه پهښار كې د خپل لښکر اوسېدل لازم نه گڼل، ځکه هغه پوهېده ، چې لښکر به يى داسودە ژونداود أبلەد ښار دخلكو لهاخلاقي خوى سره اشناشى اوبالاخره به ترى دجهاد كارپاتىشى. لەھمدى كبله يي حضرت عمر (رضى الله عنه) تەولىكل، چې دېصرې ښار جوړ کړي.

هغەتەيىدىصرېدچاپېريال صفتولىكە. حضرت عمر (رضى اللەعنە) ورتەدھغى

دآبادولوحكموركړ. عتبه دنوي ښار دجوړښت پلان جوړ کړ او تر ټولو لومړی يې د بصرې لوی مسجدجوړکړ. هغهمسجد، چې دهغه د آبادۍ اوښکلالپاره لەخپل غازي لښكر سره دالله پاک په لاره کې وتلی و اوالله پاک دهمدغه مسجد داحترام په خاطر ورتهفتح اوكاميابيهم نصيب كړېوه. بيا دهغه لښكريانو دځانونو لپاره ځمكې بېلې کړې اودخپلو کورونو په جوړولويې لاس پورې کړ ، خو عتبه نه دځان لپاره کورجوړ کړ اونديې ځمکدرابېلدکړه، بلکي همغسى پەخپلەخېمەكى اوسېده او داله دې کبله چې هغه پخپل زړه کې دبل څه تصور كړى و اوهغه داچې عتبه وليدل، چې مسلمانانو تەدنيا مخەكړې اوپەبصرە كى يى دومرە پراخى نصيب شوې، چې سړی له خپله ځانه غافلوي او دده سړيو چې مخكى يىبى لەنىنو شويو ورىجىوبل شەنەپېژندل، پە داسی فارسی خوراکونو، خورو اوترخو واوښتل، چې هرڅه يې له ياده ووتل. عتبه په خپل دين ووبربده اوتر دنيا يى داخرت ښېگڼه ړومبي وبلله. د کوفي مسجدتهيى خلك راوبلل اوورته يې وويل: اى خلكو! دنيا تېرېدونكې ده او تاسې داسې يو

كورته سفر كوئ ، چى همېشنى دى. هلته له خېر اونېكو عملونو سره سفر وكړئ. تاسې زه ليدلى وم، چې له رسول الله (صلى الله علیه وسلم) سره اووم ملگری وم. زموږ خواړه دونو پاڼې وې، چى پەخسوراك بەيى زمسور شونهي داغمني وي. زموږ غربت بي حده ډېرو. يوه ورع مو يو څادر پيداكړ. هغهما او سعد بن ابي وقاص په منځ وڅيره ، چې نيمزما او نيم دهغه لنگ شو. خوهمدا ننورغ كهزمور هريو پاتی دی، هغه دیوه ښار امیر او والي دى. خوزه له الله پاك نه ددېخبرې پناه غواړم، چېځان راتەغتى بىكارەشى، خوداللە پاک پهوړاندې سپک يم. بيا يې هلته يو كس خليفه كړو. پخپلەمدىنى تەرارھىشو.لە رارسېدو سره سم يې حضرت عمر فاروق (رضي الله عنه) ته خپله استعفى وړاندې كړه ، خو عمر (رضي الله عنه) دهغه استعفى ونه منله اوامريى ورته وكړ، چې بېرته بصري ته لاړ شي. هغه له امر څخه سرنه شو غړولای، خوپه ډېرې خواشيني سره بېرته رهي شو او ويې ويل: اى الله! مه مي ورولي! اى الله! مهمي ورولي! الله پاک يې دعا قبوله كړه او مديني ته نږدې له اوښې ولوېد او شهيد شو.

الملامين

Ciriambelia ico icarlos léticanos, co, sep ja lecaración, sep sep se Ellacais, ja y léc mine miro el Enizo checo, yl ciep mbel cimam lluicilinamo icarpo sep ja aist Epolético secz el Enichtezo serve le la V·V arcz en zo serve i "YYV arcz en zo Elliget, (VY Ella) castemilicelenie.

يم د هغم دوليعهدى فرمان وركيى و. په دې له كې بصيرت دومره باور در لوده ، چې دخپل زوى پرځاى اخيسته. پلار يې، دجينې پر پوهه، تولنيز سياسي سرته سرولو کمې په پوره مېړانه او تلبيسر ونهه لومه يو څخه يې له پلاره سر ده واکمنۍ دچارو په دسرته رسولو سره 4 بوء مینه درلوده اود پېغلتوب له باتم، وو. نومورې دسياسي، اداري او تولنيزو چارو كريم تلاوت كاوه چمې خلك بدورته گوتد په غايبن أويه داسم خوايزه او زيره ويونكي غيدبه يم دقم آن جل جلاله دصورت اوسيرت دواړو ښكلا لو دولې وه زده كهل، دعلم او پوهې د لوړتيا ترڅنگ پرې الله نښه ديشتل، د آس سپرلۍ، تورې دهل اونور هم ور څخه ولوستل اوبرسېره پردې يې پوځي چارې ، لکه ديني، ادبي علوم او فنون دد ربار له پياور و پوهانو باملرنه در لوده. دغم، نوميالي مهرمنم، دوخت مروج كوچنيوالي څخه دهغې روزنې او پالنې ته ځانگړې ذامنوعه كسرا ندوه، نو لمعملي امله يمها له ها يعي چې د پيد پلار باندې تر ټولو اولاد ونو آن له

داك

كله چې سلطان شمس الدين التمش دهند سهيلي (جنوب) خواته اښكرويست اوليو ډېر شپي كاله له پلازمينې (پايتخت) نه وړاندې له اړ دو. كوونكو پلازمينې (پايتخت پاتې شو، دسلطنت چارې دهغه سره په جگړو بوغت پاتې شو، دسلطنت چارې دهغه پهغيل بت كې رخييه سلطانې په ډېرې وړتيا اوزړه ورتيا سره سمبنالولې او په پوره پوهه او تدبير يې دهند په څېر د يو لوي هېواد اداره په ډېره به تدگه

el Raisa, estanta esta esta el la company esta el la la company esta el company esta el company esta el company esta esta el

تسبر شاطان دکورني نظم اوامنينه مالتانيد مالتان الماليد ماليا دروسيده و المالي او مالك د آبادى لپاره

44 É

ډېرېديادونې اوستاينې وړ هلې ځلې وکړې، خواجه مهذبياد «پښتنې مېرمنې» دليکوال په قول خواجه مهدي غزنوي يې چې دخپلې زمانې يو نوميالي علمي اوسياسي شخصيت و، خپل لومړی وزير (صدراعظم) اوملکسيف الدين ايبک يې خپل سرلښکر (سپاه سالار) مقرر کړ.

وایی چی رضیه سلطان به دپلار دواکمنی په وخت
کی چی دهغه ولیعهده وه، دښځینه لباس او حجاب
په رعایت کولو سره دسیاسي اواداري چاروپه سرته
رسولو کی ونډه اخیسته، خوکله چی نوموړی پخپله
دهندوستان واکمنه شوه، بیا یې نو ددې لپاره چی
دحکومت دکارونو په سرته رسولو کی یې ځنډونه
اوخنډونه رامخې ته نشي د ښځینه لباس پرځاي به
یې په بشپړه توگه دنارینه و لباس اغوست. په ډېر
عدل اوانصاف به یې د حکومت چارې سرته رسولی
اوله خلکو سره یې په پوره مهربانی، لورینې ډېر
غوره سلوک او ښه چار چلن کاوه.

دهندوانو او نورو بغاوت کوونکو پهوړاندې په زیاتره مخامخ جگړو کې به یې دخپلو لښکرو سره په ډېره مېړانه برخه اخیستله. ترڅوچې په ۱۳۸۸ هجري قمري کال دربیع الاول په ۲۵ نېټه دهندوانو سره په مخامخ جگړه کې د دښمن په لاس کېوتله اوبیا ووژل شوه. قبر یې د ډیلي دښار «بلبلي خابه» په سیمه کې دی.

دغې نوميالى مېرمنې پر لوړ سياسي او ټولنيز شخصيت برسېره له شعر اوادب سره هم ډېره زياته مينه درلوده، علم پاله او ادب پاله مېرمنوه.

پخپلههم ددري ژبې شاعره وه او په اشعارو کې يې «شيرينه» تخلص کاوه. که څههم دنوموړې داشعارو زياته برخه دزماني د پېښو سيلې له ځان

سره وړې ده او ډېرې لي ې بېلگې يې پاتې دي. عبدالرؤف بېنوا په خپل اثر «پښتني مېرمنې » کې د تذکرة الخواتين اومشاهير نسوان نومي کتابونو په حواله د رضيه سلطان داشعارو څو متفرق بيتونه رانقل کړي، چې دلته يې د نوموړې د شعر د بېلگې په توگه لولو:

نادبده رخش چوه سردم چشم کسسردیم درون دبده جسسه من نام تراشنه سده مسهدارم دوست نادبده تراچو دبده مسهدارم دوست دردهان خود دارم عندله بخوشالحان پهشمن سخن گوبان زاغ دردهن دارد غلطین نور رخ خورشه بدجزابن چه؟ غلطین نور رخ خورشه بدجزابن چه؟ بسمل شده، تهغنگاه غضب ماست از ماست که برماست چه تقصه ردل زار آن کشت مانداز غم بی سبب ماست کنم ببرکت پابت خت چرخ تخت سلطانی کنم ببرکت پابت خت چرخ تخت سلطانی دهن به باز آ «شهرین» منه در راه الفت گام خوبش هان ولی نه شنه در راه الفت گام خوبش هان ولی نه شنه ده ابشی قصه فرها درا

پاکلمني او وياړ دنړۍ تر شتمنيو غوره دي . ځکوچې توی شوی وياړ په زرگونو پر ټينو ماڼيو او دسرو اوسپينو په هميانيو بېرته لاس ته نه راځي او ويجاړ شوی دين پرېنه رغېږي.

«حدنىرتعلى «رض» (ژورلىدونه)

وامتكلاشده بمنائءن لسناها يذيبهاي بهلناباتسبي واردبي ن لسنا، بهي دي، چه ليتا پگمېدا وه معلمات مغمده و و تسيميعه لنبه لمحابه بمعا . يى پىم للاب بىيە دارا بالمەم ب غړی خپله وظيفه له لاسه ورکړي بي معيى : مورخىء لوشغآب، بىرىبى مەرگى اللمە . يى يىرىلل برخەلەلاسەدركىكى، نومعيوب ەپەنىلىلىغىن لىسناپ بېرىھىپ دُوند پەتھار بىخى ائراچىي. كە يعالسنا، دامه دركول، دانساني بيمنو بمخردار دى اودير كمني منعة تسكى يوي گم الح ، لوي فى مى نىل، ن لسنا، بعد ٥، بعمة ملنكمة م ما ما مال عدي ت العماما كحه تعرفع معده اواشدف ىمالنالام بالركى المستسبي يحلجب ياامن بمملحب بها ويستهاي م به به تنقلخ مغه ، من الميد

inthe Regions of Services in the Regions of Services in the services of the se

بدخه نوس المرايع و هم دوي به بدخه بو المركم المركم المركم المركم و المركم

دیسادونسود دو چسوب بسم محماصود نوی کمه فرید تراپی دسلوکلونو نه مخکودای شوی ده به چهاوس یه دپره بخسی به لوید پیوید کمه خیبل قیلمسونه اینیوی

\$ 54 €

ما گر زموند به گرا شدود ، مگر و منواد ، مدون است المحان و کست المحان کو خود می ما الا کا کا منسخ المحان ال

مه ه ه ما يجوا ي يمايين ، ٥٥ بهما يما يما

*****

ترافىكى: چيش، چيش، ريكشي والا ودرېره! ركشه وان: صيب چېرته ځي؟ مهرباني وكړئ، كنسېنئ. -دترافيكو مديريت ته.

خداي (ج) وساتلو. گوره استاده! مادمخدرته وويل، چې لهښار سره نا اشنا يې او هم دې رکشه نده ياده. ته ولې غيرقانوني گرځې؟ لايسنس

ره دوه، درېورځې کېېږي، چې ر، رکشې ته ناست يم. هم -رکشه دې خپله ده؟ ي - نه ملاصاحب! دبل چاده. زه س يې ورته دورځې په ميزدوري

ركشهوان

· ·

چيوم. -ستانو کار څهدی؟ چې رکشه دې هم باده نه ده. او چلوې يې ، خوبل څه کار کوه.

. عبدالثاصر بريالي

-ملاصاحب: زەدولتي مامور يم . كەدېرې مودې راھيسىي

معاش نهشته. د څوکالو نه دماموریت تر څنگ دالوگانو اوپیازو دوکانداري کوم، خوپه دوکاندارۍ کې هم څه نه پاتې کېږي، ځکهماغوندې په

ررگونو خلک همدغه پیاز او الوگان خرڅوي.

- ښەنواپەحكومت كې دې دنده څەشى دە؟

- ملاصاحب. صاحب منصب یم.

- صاحب منصباً. دڅه شي صاحب منصب ؟

-ملاصاحب: جنرال يم. دترافيكو مدير. جرنال، جرنال،

جرنال یې لاڅه شی دی؟ د ترافیک مدیر: والکه (وه هلکه)، ترافیک ۱۰ ویې وهه یوڅو لغتې، د پښو لاندې یې که اوبیا یې انتظار خانې ته واچاوه. بیا به پرې خبرې کوو. رې – نەصاخب.

- هلهراځه ته غير قانوني رکشه چلوې. خلک تباه کوې.

- صاحب ډېره بښنه غواړم بيا به داسي کار نه کوم.

- نەمخكى شىد، تر ھغەچى، مدير صاحب تەمىي نەيى ور وستى اومخامخ مى ورتەنەيى ودرولى، نەدى پرېږدم.

و وروی - صیب داځل را ته بښنه و کړئ آینده کی به هېڅکله داسې نه کېږي.

ترافیک: مولوي صاحب (مدير صاحب) سلام.

دترافیکو مدیر! خدمت وایه. څوک دې راوستي؟

-مولوي صاحب دغه سپى بې قانونه رکشه چلوي. درکشې دگرځېدو لايسنس نه لري او رېکشه يې هم نه ده ياده. رکشه يې راباندې چپه کړه ، خداي (ج) فضل وکړ، گڼې مړه به وو. د ترافيکو مدير: رښتيا همداسې ده، رښتيا خبره وکړه!

ركشهوان: بلي ملاصاحب!

- ښه صاحب! مديريت ترافيک کوم طرف ته دی.

- أستاده! داسى ښكاري لكه چى، له ښار سره تا آشنا ياست؟!

- بلى صاحب.

-ښسه ده! تسورخم همادې ته نارسيده، دننگرهار دلېسې كوز اړخ او دمحاكمورياست ته

مخامخ. -دغهدىصاحبورغلو.

- وه استاده! تەخوماتىدېر نابلىدە ښىكارې . داسىي نىه معلومېږي، چې كلەدې مخكې ركشەچلولي وي.

- نەصاحب! ښەزړور او داده كېرىن

- گوره: استاده! خيال كوه مخامخ بگى ولاړه ده، دېخوا، داخوا، پام كوه، هغهخوايي تاو كړه. چې، ښځي او ماشومان دي، برېكشه، برېكشه، چې مسوټر وهي، هغهدې پرې

ښاريان: هلەركشەچپەشوه. هلەونىسىغ، راپورتەيي كړئ. څوكخوپكى زخمياننەدي؟ ت-نەدخداي (ج) فىضلدى،

منن وسو مینی

دادی د برازیل د فتبال تیسم د خپلی بنی لوییم اد خوره لویغارد رونالید او ریوالید د تلپاتی لویهی له کبله د یوشتهی سلی د فتبال نهیوال کپ پایلو به د جرمني له تیم نه به دوه - مشر و گتبله او په پلخم ځل جرمني به زيدال اتل وياز تراشه کې - د جاپان يو کوهاما کې د نړيوال اتل وياز تراشه کې - د جاپان يو کوهاما کې د دې سلی د فوټبال د لومړنۍ لويې د کتلو لپاره د نړی د مشهود هېوادونو لويې پې حکوه تي

چارواکي (اغلي وو. د برازيل کپتان کافو، چې کله د يوولسو پونيوو د سوچه سروز رو تاريخي کپاوچت کړ، نو ريووی جنيروکې ټوله شپه جشين وشو، خو په برلين کې د جيد رهانه د شکان،

(کهان) په لومړي سرکې د رونالډو درې ځله د ګولو

مهدي كيبتان د روناله و يبنتني گول منه كه په وروستيو شېبو کې برازيل فشار ډېر کړ، خو د يقينې چانسونه ضايع كړل. د لوبې د لومړى نيمايې لوبيم په (۲۲) او (۲۲) مو دقيم قو کي د گول کولو كيبر دا يقيني كول پخپلې پوهمې شندکړ. جرهني د لوبغاړو ونه شوکړای، چې هغمه ودروي. د جرمني پنلتي سيمې ته داخل شو، نو د جرمني دفاعي لويم په (۸٪) مه دقبقه کې چې ريوالډو د ګولو کولو په دې لوبه کې ريواله و پرله پسې بېلاك كړى و. د خپل تاکتیکونه بدل کړل د جرمني او پخياړي (لينکو) ونه چلېد. خوله دې سره د برازيل رونالهو او ريوالهو لوبغاړو، ديوالډو هم وارخطا كړي و او يو چل يې هم دواړه مات شوي وو. په دې وخت کې د جرمني حال كم چم ديفينه. (دفاع كونكم) او كول كيپر بحساء هو ، عش داه کول دنه کول به دسه و به داسم رونالهو په (۸۸) مه دقيقه کې د ټولو لوبغاړو نه د كولو هخه شنهه كړه.

د لويې په (۲۵) مه دقېقه کې رونالډو د ګولو کولو د لويې په (۲۵) مه دقېقه کې رونالډو د ګولو کولو څلورم چانس خايج کړ، حال دا چې ګولځی با الکل تش و او ګول ساتونکي مسات شنوی و، خوتيو د ګولځي نه بهر لاړ- لوبه گرمه روانه وه، چې جرمني په

فري كيك وركم شو - خو د برازيل گول ساتونكي په

کارنړ تر لاسه کړ او په سر د ګول کولو هڅه مارکوس ایساره کړه: د لوبې په (۱۹۸) مه دقبقه کې جرمني ته

د دويعم نيمايي په لومهي دقيقه کم د جرمني تيم

(۵۸) دقېقه کې د برازيل پنلټي برخـه کې فري کيك ترلاسه کړ، خو هڅه د ګولځي نه بهر لاړه.

په همدي وخت کي برازيل هم په جوابي حمله کي فري کيك ترلاسه كړ، خو د ريوالډو د ښه پاس سره سره رونالډو ګول ونه کړاي شـو - د جرمني شوائيډر د خپلې غوره لوبي له کبله د برازيل لوبغاړي وارخطا کړل، خو د خپل ټيم لپاره په ګول کولو بريالي نه شو. د لوبي په ۶۷ دقېقه کې د برازيل لوبغاړي ريوالډو د جرمني دوو دفاع كوونكو ودرولو. هغه خپل سيك غوندي پاس نږدي ولاړ رونالډو ته ورکړ - له دي سره هغه ګول وکړ او خپل ټيم ته يې مخکېوالني وباښه. دا د هغه په (٧) سياليو كي اووم ګول او (۶۴) سياليو كي (۴۴) م محول و- يه نريواليو سياليو كي داد رونالـدو يوولسم ميـج و - د برازيـل ترګولـو کولـو وروسته جرمني هم ډېره چټکه لوبه پيل کره- د جرمنی فارورډ شوئیډر په (۶۹) مه دقېقه کې د رښتني ګول کولو او لوبي برابرولو چانس له لاسه ورکړ - په (۷۰) مه دقېقه کې د جرمني د لوبغاړي (بوډي) وهل شوي شوټ له ګولځي بهر لاړ- په دې وخت کی جرمنی (۱۲) کارنری ضایع کړی په (۷۸) مه دقی قه کی پوځل بیا رېوالډو او رونالډو په شریکه جرمنی ته دویم محول ورکر او دوه د صفر په مقابل کی یی لورتیا تر لاسه کره او رونالډو پخپلو (٨) نريوالو ګولونو د (پيلي) ريکارډهم مات کړ، له

ګول ساتلونکي د هغوی هـر چـل ناکـام کړ. د جرمني لربغاړي ډي ګينټر د لوبې په اخري شبېو کې د ګول ښه چانس ضايع کړ.

دې وروسته جرمني ډېرې حملي وکړې، خو د برازيل

کله چې ريفري د پاي زنګ وواهه، د لوبې مېدان ورکوي.

چغو او چك چكو په سر راواخيست روناله و نورو لوبغاړو پر اوږه كړ او په ټول ميدان كې يې وګر څاوه. د جاپان او كوريانن د ارچيانو د برازيل د ټيم مرسته وكړه او دا ځكه چې كورياد جرمني نه په سيمي

فاينل كي ماتي خوړلي وه. روناله و دښې لوبي او د ۲۰۰۲ کال په اتسو (۸) ګولونو کولو د "ګولډن بوټ" (طلایمي بوټ) مستحق وګڼل شو- رونالډو باندې د ۱۹۹۸ پايلوبي د بايللو تورو، هغه په يوې حيرانوونكي ناروغۍ اخته شوي و، خو د ۲۰۰۲ په پايلو به کې هغه ديوه اتـل پـه بڼه راڅرګند شو د ۲۰۰۶ نړيوال کپسيالۍ به په جرمني کې کېږي، خو د جرمني ګول ګیپر او کیپتان له دي لوبي وروسته دلوبي پرېښود و اعلان کړي، د جرمني ټيم د پايلوبي له ماتي وروسته څلورم ځل د پينوزرو مډال او برازيل په پنځم ځل د سرو زرو مډال ترلاسه کړ. دې مډال ته د برازيل په ژبه کې (پنټيا) وايي- د جرمني مشهور لوبغاړي مايکل بليك چې په کوارټرفا نيل او سيمي فانيل کې يې د خپلې ښې لوبي له كبله خپل ټيم ته برياليتوب تر لاسه كړي و، د بنديز له كبله په پايلو به كې ونه لوبېد رونالډو د ټول ټورنمنټ ډېر غوره لوبغاري وګڼل شو او د الولدن مين اطلايي انسان القب يي والاله هغه يه نړيوالو سياليو کې (۴۸) ګولونه کړي، چې نړيوال ریکارډ دی- جرمني تر برازيل وروسته د نړيوالي اتلولۍ دويم ځاي لري.

ددغه ویاړونو تر ګټلو وروسته د رونالډو او د هغه د کورنۍ ټول لګښت د هغه تر مرګه (فیضا) منلی او چی هر هېواد ته وغواړي، د رونالډو ټول لګښت به

عاي تدلاد منهه د کلي دماشومانود لوبو ەپلنەمپ رچې د و فالشهخه ي- دوه ما رمایهٔ بهنیب بهایهٔ بایسه راوډي او بل به خپهلې ستا يلي. بعويل؛ مات بهم نبحه جامع دخپلوپلرونوستاينه كوله. يوه درځې پاتې دې. هر يو ماشوم به لوبې کولې . اختر ته به د وه درې دكلي ماشومانو دخور ترڅنگ جوخته ونيوله او ويله شو. سهار ركى، مغم بعضه روى «زما سپینه خولی؛ » مور خولی جميل په رېږدېدونکي غېدوويل! . معشد شور يم راوين مهده. وتښتوله. له دې سره جميلې يم يدهسندلي تدې خولی يوازې. د خوب په يوه برخه کې خولى يجه پرسر دي ادكله هم همزولو په منځ کې ليده ، چې

ماي ند لا به اد را دالوت. د جميل امسره يم خولي په هوا کړه، خوليد دروسته راپر بوته. کړه، خوليد دروسته راپر بوته. هغه پدوړه دوړه منهه درغی، خوله دې سره د باه بلمې څپې خولي نږدې دښتې ته درسوله، هغه بيل درمنلهه کړه، خولې ته درورسېد. نيددې د، چې د يمې نيدو.

> خودباد بلوه شبه یم خولی له گوتر بوره، خوداگل دباد شبه دوهره سهنی نه وه . ایله یم ترې خولی پرځمکه کولوله، جمیل هماغسم درسمه د. نور بم نو وغماهمانه و. هغه ته دزړه له تله ژغماهمانه و. هغه ته دزړه له تله ژوا درغلم، وه . داسم ابسیده ژوا درغلم، وه . داسم ابسیده چه نور یې ده نباد تول نه و. خو خولی هم نوره پر ځمکه آرامه شوه ؛

کله چې جمیل پر خولی تیشهده، نودیو کړنگ سره دوړې شوې. هغه په دوړو کې پټشو. دوړې

. « وع ...مني... پسه

دېشر د زړه لاس تم راوړل څو مره آسان دي؛ په څومره وړو شيانو خوښېږي؛ سربېره پر دې هم د زړه ما تولو غېږ، نړی نيولې ده. «دشتي»

(فورليدونه)

ن دشكرن

پير محمد كاروان

زمونې د اوښکو مرغلرې ګوندې آب نه لري د وخت خندا نه زده که سوال ته موځواې نه لري؟ پرماين ختلبې د رخت و رکته بسـوګننې و دېږي پرې تباب د رباب نه لري اوس مونې په زړونو کې سجرې کوو لمونځونه کوو جومات مو ویشتی الوتکو او محراب نه لري په د خنګ چینجویې د سر ټولې پاڼې و خوړليې په حافظه کې مو تاریخ د سولې باب نه لري چې د نظر پر سکو و وهي ټاپې د موسکا پرې د نظر پر سکو و وهي ټاپې د موسکا درستې زړه غوارې کاروانه شعر څه ټوکې نه دې

کاظم خان شیدا څه ارام کاندی حاصل په دا جهان زره

چې مدام، ریږدي له بیمه د اسمان زړه پې مدام، ریږدي له بیمه د اسمان زړه پې مدام، ریږدي له بیمه د اسمان زړه نوی کې ، مالکه ګرداب په خپل دامان زړه راسمه وګوره د درد، دوا پسه وینسو د مینا په شان مي راوړ خون فشان زړه هر ګز مه شه دلبسته په دا باغ پورې چې اخر، تری غونچه لاړه پریشان زړه په دریاب نه شوه رخنه د ګرداب رفع میاست ته راوړه، سخت لکه سندان زړه بال و پر، به یې "شیدا" د طیران وشي که ته صاف لکه بیضه کړې، په اشیان زړه

سود نښه د هستۍ په ټوپک مه وله

ح. تراب

دا سپينه سپوږمۍ په ټوپک مه وله هيلې د آدم به واړه خاورې کړې ګوره درخانۍ په ټوپک مه وله

غددول شيلا

څاڅکی څاڅکی بهېدم شومه سیندونه د زړګي په وینو رنګ مې شنو ګلونه په نصیب به مې تىرڅو دا شوګیرې وي خدایه څومره ډېر په ما راغله غمونه د دنیا طبیبان ټول که رانه تاوشي روغ به نه شي په زړګي مې جوړ زخمونه د جانان د مخ مشال به پکې نه وي که هر څو په دنیا ګۍ ډیر شي مخونه تشکیلا هر یو قدم دې نور په خیال ږده رقیبانو په هر په لاینی دامونه

حمید با

پردې سرکشه رخش دې پام لره رکاب نه لسري

دا زما لهخولي فرياد د عشق په زورځي که لمېه د تناره له خولي د اور ځي دا شنا د منگرو زلفو په خيال کيي موي په موي راباندي زهـر د منـګور ځي د نو خطو په وعده باندې زړه مه و ده هغه ورك شي چې په شپه داور په لورځي د منصور په څېر نه سپين سپيڅلي وايم كـه مـى قطع سـرومال پـه دغـه تـورځي دا خوزه د زلفو خيال په زړه مللل كرم ګڼه زهـر د مـار کلـه پـه مـارخورځي كه هر څويي ټولوم په صبر وزهد دا په ښکلو مين زړه راڅخه خورځي ستړی کېږي مين زړه په فرياد کله لکے دود هسی داور پے لمبے سےورځي هومره بخت کله (حمید) لری ناصحه چې د عشق په تور تړلې وي، سرتور ځي

الفت

میند گلسزار تنه بلبدلان راولسی بلسو ډیسوو تسه پتندگان راولسی شساه د گدا زړه تسه نسردې کساندي د خوار جونگړې تسه سلطان راولسي

شهيد قاضي محمد نذير سعيد

متث وسار لبة ، حسم ، مناه ، مليه ، من مك رد، بسلکه بوحل لنه بوج فسمنه ۱ ، باید منس وي مخم وي او مغم ساه راسره شمته چې ستا ترمخ يې زه د نظرماتي سپيېلنۍ کې م متسده مسال لهيفاته والبناء مجنح مملح چې تـش د اشـنا خيــال راسـره شـته هـر څه لـرم ظاهره غابس چيچى كوي بنگېږي په غوسه شيء يعشه كره دع كع مع لمن له مع لده ويح و معالى جدبه د لېونتوب، عشق د اشنا داسره شته دېر شمر دی چې درد ، غم او سودا راسره شسته

خوړی او اوس نهر قرځي. خره د يوه مياشتي خوراك پيشكي حيرانتيا پوښتنه وکړه ، هغه وويل: زما وروسته خر ډېر ډنګر شو. خلکو ترې په چاغوالي ته هك پائ دو، خو څه موره د کلي خلك هم د ملاصاحب د خره د کلي تر نورو خرو ډېر چاغ و. ملانصرالدين يوخر درلود، چې

لخجهش لايمسي

و الله بع دا سرتان مع اندازم. گفت: هر وقت که از سرخانه تیر میشدم بطور نشانی يكرة ركدام كليك وكسيد ويستم واليك والك عامية می میمانی عطور برید تریمی می مطور بینامیر طياره باشد با خواهرش صحبت ميكرد. خواهرش يسرک خورد که خيلي شوق داشت در جواني پيلوت

جبيع، خو چې تعبير يم له نياوه (قصاوت) لري وي. لمنز لیکونکی زیاتره یو کینه کس ادیب گڼل نارمن فرلائك د "انكريزي طنزونو" په سريزه كې ليكي: باندي له مخالفته ډکې او ظريفانه نيوکې ته طنز وايي. د ژوندانه پرخندنیو سکونډنه کې او پرکرکجنو اړخونو

ملنه ې او فقره جنگونه ده. په کوم ادبي ځېل او جوله کې راټول نه شي، نو بيل وچې خندونې يا مزاج نه پاك وي، نو بيا خو كنځل دي او كم ارينه ده او يوه ادبى جوله (شكل) هم ؛ ځكه طنز كه له دریچارد کالر پداند د طنز لیاره خندونه (مراح) هم

ېمک لېږي په د ب د اد د د تسفه ب د اد په کمې من (GENER) لمبغ حبرا دبسي خبل (GENER) من

تولنيز و چاروکې) د طنز ليکونکي ستره موخه وي. برسبرنتيا، (په دين يا اخلاقو كم، وي، كه په سياست او تعصب، لويسي، خانبيودن، تصنسي، ذهنسي يعش دالمهلخ

فيدنگ د بوزف ايندريو. په سريزه کې کاږي:

و علخال دلگ و اخلي شي، چمې له ارکې (اصلح) بنيې داووځي او د خاښودنمې وي المنخ وا وپينله ، لمحك أريمة مغه مو ا، ريح، ما ماريخ بدرنگي، تنگلاسي او كمنزوري پخپلسه څه خندا وړ خندنيو او ملنډو وړکار يوازې خانښودنه او تصنع ده. دادى چې ملنډي پرى دوهل شحى، خکه په نړي کې د پکارده؛ خو دریا او تصنع په وړانيدې سم او وړ چلين راپاردي، له دړددړ د تېرو تنو او ښوېيدنو سره گوزاره بلاگوي چې څومره سختې وي، هومره زميونځ کړکه

پارېدني راولاډېدي او مزاح له مينې، ياني طنز له کرکې به طنز او مزاح کوم توپیر همدادی، چوم طنز له بايد تينكم شي. شوخي، كينه او تربيخي بايدونه شي. نعصب نه دوه وشي، د ماناوال او منځکوره ميزاع والحې ما بيري محر تريع مي لمقد ، ت لب نجي ده ي دي مع ما محمد داداد اد احساساتو پرسيند لاهوكېدل د طنز مرگ دي. دول د طنز ليونكي يو خوښي يا ناخوښي ولاړ وي، خو د يء هه دي هي محك تيسنوا المخانية ؛ ينناية لو عارحسليد ويوه كه شه هم طنز ليكونكي ناپيلمې نه وي؛ خكه اخلاقي

مغه له خند بدونكيو سره نه شي راكله بداي. شريكهداى شي؛ خو څوك چې د طنز موخه او نېسه وي، ېمک المنځ مي ېمه مغه : رکېېک مخهه راڼه ، ېمې ځامځ کې د همدردۍ لرغوره کول پکاردي.

را به مو به مودي به طنز کې بو دردي او په مور

كذبخة الميسها الميد :محمز يبيال

زه ځان معيوبه نه گڼم ددى ښه خبر په اورېدو مي دابرار

پورتنى خبره ښايي ډېرو تهرښتينې ښكاره نهشي او داځكه چي انسان ديوه پوه پهوينا داغزي دڅوكي په وررسېدو هم كله نه كله كړيكى

> وهى. د ژونىد له سـخــتــو، مصيبتونو هرڅوک پناه غواړياودهرچا داهيلهوي، چې دتل لپاره آرام او هوسا اوسى، خوداسي هم پېښر شــوي چــې پــه

زرگــونـو کـــي دداسي لوړ همت اود زغم خاوند هم وي، چي د ډېرو لپاره بيا د لارې رڼا شي. ددغو له ډلې يوه هم مرضيه دمعصوم شاه لورده ، چې په كوچينوالي كي دپيچكارۍ دكولو لدامله يي پښه فلج شوه . ماچي کله نوموړې دابرار مؤسسي د گنډني په ښځينه کورس کې وليده، نو حبران پەدېشوم، چې پەتولنيزە توگە معيوبين ډېر خپه، اوله ژونده زړه ستړيښكاريخو مرضيه داسېنه وه اوكټمېټيېديسوېروغسې اوسالمي جنى نښى په څېره كې په ځلاوې. هغې دخپلو خبرو په لړ کې وويل: ډېره کوچني وم چې تبې ونيولم- پلارمي زما دعلاج لپاره څوک راوست اوهغه راته پېچکاري وكړه دپېچكارۍ تركولو وروسته

فلجه شوم - د ژوند په لوم پيو څوكلونو كې بهمې چې نور ماشومان پەلوبو ولىدل اوزەبەنە شوم ورتلاي، نو به ډېره خپه وم-

ډېروخت به لانه وتېرشوي، چې

دهرډولښځينه جامو گندل مى زدە كړل. اوس چې كلەزەلەكورسنە كورته لاړه شم، نو هلته دخپلچم گاونډ دښځو اونجونوجامي پخپل كوركبي گنډم- دلوي خداي (ج) لورېينه ده، چى دھمدى پەوسىلە مودكور گوزاره روانهده -همدغه بوختيا

خيرېه مؤسسى ته مراجعه وكړه-

هغوي زه په كورس كې داخله كړم.

اودمعاش وسيله ده چې پهماكې يې د کمي احساس ورک کړي اوزه هېڅکله هم ځان معيوبه نه گڼم. بله داچې د دې ترڅنگ دابرار مؤسسه مورد ته دلیک لوست زده کره هم كوي. زەلەتولومۇسسونەھىلە كوم، چې دوي هم همداشان ورته دخير اوسوكالي كارونه وكړي اومور معيوبينو تهبايد حكومت اومؤسسات دندې راکړي- په پاي كى زماله ټولو ھېوادوالو نەداھىلە ده چي نورجنگونه کړي. جنگ ډېر بى گناه اوبېوزلي افغانان شهېدان اومعهوب كړل-زموږ هېواديي لولپه کړ - موږ بايد په سوله کې ژوند وکړو ، جنگ ډېر تور او خراب شى دى اوزه تړې ډېره كركه لرم!! « داژوند خو زمور کم دمحبت لپاره هم دی حيران يم چې نفرت ته اوزگانېږي خلک څنگه ؟»

دموروپلار مي همراباندېزړه ډېر دردېده هغوي څه وخت وروسته ښوونځي کې داخله کړم. ماهم خپل همت له لاسه ورنه کړ او دلکړو په مرسته به ښوونځي ته تللم- ورو ورو مې ښوونځي تر پنځم ټولگي پوري ورساوه- يو وخت مي له ځانه سره فكر وكر ښهبه داوي چي . دښوونځي ترڅنگ کوم هنرهمزده كړم- داددې لپاره چې، يوخو به مې خپل ساعت تېروي اوله بلې د دې به دكور لپاره هم څه گټم- ماته دافكر پەداسى وختكى پيدا شو چې زموږ د کور اقتصادي وضع دهبوادني داخلي جنگونو له كبله ډېره خرابه شوه - همدې وخت کې زه خبىرە شىوم چىي دابىرار مىؤسسىە دمعيوبو نجونو لپاره دخېاطي كورس پرانېزي.

ډالــــۍ_____ = لـومرۍ ګڼه

covered

ayı

was white, Jameel, Sobbed.

"This is not my hat; mine

up and held it to Jameel

a hat lying nearly, picked it

spepherd looked around, saw

the blast site, he was saying

tried to remove Jameel from

right leg! when the shepherd

A land mine had blosted his

with his young bright blood.

who happened to tender the

shepherd of the village chief,

the reavine side playground.

and a thick of dust covered

explusion shook the ground

hold it, a powerful, deafening

small tender hands on it and

When he wanted to put his

dnickly, but he was not destined

time. So Jameel reached it

not take it as far as the first

off again, but this time it did

to pick it up, the wind took it

reached the hat and was just

its strength. As soon as he

ground because the wind lost

the hat came down to the

it, and some distance farther,

flying like a kite, he ran after

which blew off lameel's hat

Just a few minutes latter

his playmates at the ravie

Seeing

there

siqe.

from his head.

that his had was

was a strong wind

umop

sooner

to take it and put it on!

Jameel,

herd in the area

than

had the dust

әліцм

λш.,

reached

dəəys

oN

hat".

the white hat, the more eagr him false promises of buying Jameel calm by making to to keep more she tried

away. gays playing

his white hat, hurriedly joined

intensely happy for having Jameel, them for the Eid which was that their fathers brought for other about the new clothes and were talking with each at the ravine side, children of the village were

The next day, some chest, and slept. held it tightly to his but he took it off and while he was lying, the hat on his head up, and his mother put

both his mother and he woke "my hat!" With his scream, Jameel scream in his sleep, his hat, a scene which made dream, a friend took away himself in a part of his friends and sometimes by dreamed himself among his ıt; zometimes times he dreamed took it off. God knows how time he put on the hat and the evening several

hugged him tightly. down, Zarghoona IOOKIUB down, and while he was jooked innocently, gug about him, smiled after hearing what his mother she said. Jameel, as if shied

him", congrotulation!"

My son looks like a prince

put on his head, and told

from the paper shopping and

immediately, took out the hat

he as usual asked her "my

hers. When Jameel saw her,

ot smon eliefs home to

it would take her hormally

home in half of the time that

him, but she only could have

she would have done so for

she could have flwon home.

hat for Jameel. On that day if

and bought a beautiful white

straight to the vellage shop

from him a little earlier, went

that day she took her leave

turn prayed for the chief. On

money as charity. She in her

for her and gave her some

day the village chief felt pity

It was God's will when one

he become to have it.

that she reached

She walked

white hat?".

hastily

walked.

Sharghoona,

about мчих

and nights went by. The he was longing. The days Jameel, something for which to buy a hat for afford That was why she could not imagine of ever having it. large that she could not even rupees was large sum, so uənə ten or twenty yer, having the leftover food. For village chiefs house only for Zarghoona worked in the

animal even it is cheap.

that penny, he can not have that penny, but one does not have It is true, when a camel is for a

herself. her she loved him more than martyred husband's love for He was the only symbol her

afforded. conjq pave gold if she his garments from the pure without any doubt, to make very much, ĮΙΚGQ him one Zharghoona whould asking his mother to bring

several days Jameel was of the white hat. For the past God knows why he was fond

next day. bring him a white hat the bromise him that she would would hug him, kiss him and started to cry, Zarghoona small yard, but before he away, to a corner of their response, Jameel would run mother's Hearing siy have become these days." God Sake; how Forgetful I white forehead and say, "For would hit her broad milk – Zarghoona response,

and would ask her "where is turn his arms around her legs spe worked. Jameel, would village chief's home, where tired and axhausted, from the Whenever she came home,

my white hat"?

need of their services for AABRAR we asked them to further cooperate with AABRAR and a suitable increase in their salaries will be considered in next financial year.

Q- In your point of view what are the major problems of disabled Afghans?

A: As according to the survey by the Afghan disabled Society (ADS), formerly free welfare Society for Afghan Disabled, the five most important needs of the disabled Afghans are mobility, vocational training education, financial security and medical care.

AABRAR as an organization of disabled persons is trying to expand its activities in Afghanistan with the help our valuable donors to neach more people as much as possible

Q:Who is mainly funding AABRAR?

A:AABRAR jalalabad center is currently funnded by : Medico international e.v., Germany.

Q: Dut to which reason you have started to publish this publication and why you were not doing so in the past?

A: it is clear that publications have a vital role in the awareness creation and in leasing decided to have a publication for the solution and reflection of the problems of disabled persons. we hope that this publication (the Gift) will also enable the disabled Afghans to contiune their education and it will help them to have a normal life as the productive members of their families. in the past we were very much interested to have this kind of publication for disabled persons, but because of some finacial constraints we were unable do so, now we are very thankful to our valuable donors medico in ternationa e.v., Germany.

What is your future plan?

for the benefits of disabled Afghans ,AABRAR intends tohave further expansion of its frame work for dis abled persons in other region of Afghanistan and we are also planning to conduct a comprehensive survey on the number of disabled persons in Afghanistan . this will help the Afghan government and other organizations interested in the field of disability to prepare a concrete plan for the rehabilitions of persons with disabilites in the war torn cuntry . As you might be aware that conducting of such survey is requiring a lot of financial resources and logistical means so it depends on the availability of funding from potential donors .

a normal life as much as possible. thereby improving their exposure as well as giving them the opportunity to have will also enable them to participate in races and games at home and abroad bilitation services will not only ensure the rehabilitation of disabled persons, but cial constraints, even though it s believed that providing sport facilities and reha-

Bicycle Rehabilitation:

newly acquired skill after graduation. Graduates are also taught how to repair miuates are given a bicycle and literacy /Numeracy books to enable them əziliu basic health education information at the end of the rehabilitation program gradin addition participants are given basic literacy and numeracy skill as well as tion in bicycle riding and monthly training for exercise to disabled men, and boys AABAAR provides one-month duration transportation and recreation rehabilita-

Physiotherapy services: nor fault in their bicycles.

total of 8765 females and 6751 men and children have benefited from its servicthrough its outpataient physiotherapy section since the inception of the section a AABRAR provides physiotherapy services to disa bled women and children

Vocational training:

.sə

the tailoring and embroideeery course receives acertificate a sewing machine cation is also provided to the beneficiaraies, on graduation each graduate from abled girls and women .however basic literacy /numeracy and basic health edumaking for disabled boys and orphans and tailoring and embroidery for dis-In addition to above AABAAR provides 6 months vocational training in flower

services. plegic patients who usually come and requesting AABRAR for providing such provides wheelchair maintenance services to those wheelchair riders and parain addition to the aforementioned services for disable Afghans, AABRAR also and other accessories to enable him or her practice the skill they had learnt.

Q:Do you have any porblems in your ongoing activities?

as International NGOs and the UN who pays more. Keeping in view the urgent are intended to leave their jobs and are trying to join with other organization such center's activities. becausse of the low salary level some of the staff members habilitation center in Kabul but there is no mony for the implementation of the -or a gninnur ai JABBAA of problems. for example AABRAR is running a re-A:in terms of implementation and staff there is no problem for us but in terms of

Interview with Dr. Abdul Baseer, the Director OF AABRAR

Q: Could you please introduce yourself to the distinguished readers?

A: My Name is Dr. Abdul Baseer Tourialay and presently I serve as an executive Director AABRAR

Dr. Abdul Basir Turialay

Q: Will you please give us some information related to AABRAR activities? A:Inreply to your question the mainstream services provided AABRAR are as follows:

The Afghan Amputee Bicyclists for Rehabilitation and Recreation (AABRAR) is non Governmental non-profit making charitable organization founded by the initiative of one man in response to the identified need of disabled people for improved mobility and quality of life. The organization was founded and registered in Pakistan to meet the need of Afghan refugee population.

The organization started its activities in Jalalbad in the eastern region of Afghanistan on 1st August

1992 after the collapse of the Soviet instaled Government in the country.

AABRAR provides rehabilitation and vocational trining the disabled /childern male and female population of the eastern ergion as well as clients form other region of Afghanistan that avail themselves with its services . between the year 1992 and 2001 a total of 11021 disabled male and 11130 disabled female benefited form AABRAR services .Due to the increased number of clients, coming from the central region for AABRAR services the organization in year 2001 established a center in Kabul and is currently providing rehabilitation services to the disabled men, women and children in the central location.

in addition to the mainstream services AABRAR organizes bicycle races for disabled people in ccommemoration of international Day of disabled presons. in the past AABRAR graduates participated in the golden jubilee Cycle race in pakistan ,Cycle messenger world championship London 1994, Canada in 1995 paralympic games 1996 and cycle Messenger world championship held in spain barcelona such participation had not been possible in recent years due to finan-

IHE NEWE OF COD

Appeal

Afghan brave people despite showed strong resistance against aggressive forces of former USSR as sacrificing stormed and changed map of the world.

But such unforgettable ralour and sacrifice brought in such adversities that till now Afghans are burning in the flames. In this home destractive war not only the properties of our country vanished throughly, but hundreds, thousands youngsters devoted their lives in this sacred route of securing social individual values and thousands others lost the limbs of their body.

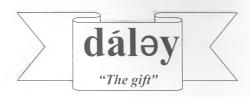
Disappointing is that bloodshed and bravery of their oppressed nation contributed in encouragement of sovereignty and other advantages of the world communities, but nothing was left for them except hopelessness, pains and tears. It is ture that each Afghan has suffered numerous catastrophes and in one or the other way incurred intolerable damage and pain, but as to speak about hopelessness and every kind of physical and phsycological problems, blemished Afghan disabled suffered much more in their catastrophe and deserve care.

AABRAR welfare organization has the honor serving blemished disabled Afghans in the course of some more than eleven years with its limited fund, could offer hundreds of them as healthy individuals to the society through its useful programs, but the thing which we from the beginning were desirous, and for the most we could not succed to accomplish, was the promulgation of a publication to be the merror of demands, desires and hopes of the Afghan disabled. As khoshal Khan Khatak Said: "struggler" is the finder.

Thus, to achieve their objective, we started a quarterly publication "dáley" (the gift); and respectfully request all writers, poets to contribute in the beauty and brightness of this publication. We will accept their pashto, Dari and Enlgish writing with our open forehead. Likewise, wish clear sighted to assist writing with our open forehead and advices.

Hafizullah Turab.

In the hope of cooperation.

PUBLISHED BY:

Afghan Amputee Bicyclists for Rehabilitation and Recreation (AABRAR).

Founder: DR. Abdul Baseer Turialay.

Editor-in-Chief: Hafizullah Turab.

Ass: Abdul Nasir Barialay.

Editorial Board: Omarakhan Muneeb

and sayed Elyas Sadaqat.

Sponsored by:

Medico International.E.V. Germany.

Address:

AABRAR C/O KJRC Jamrud Road U/T Peshawar, Pakistan

Phone: 091-092-844078 Fax: 091-092-840521

Email: aabrarps/a.psh.paknet.com.pk

OR

AABRAR Public Health Hospital No.1 Ningarhar Jalalabad Afghanistan. AABRAR Taimani Sarsubzi Chowk near sher-e-yazdan Mosque Kablu Afghanistan.

The Bank of Khyber, Main Branch The Mall Peshawar Cantt

A/C No. U\$\$ 01818007

1- Editorial1
2- Interview2
3- Disabled in Islam6
4- Story14
5- Poliomylitis15
6- Help with needy18
7- Anxiety and confidence21
8- Freedom in education24
9- Problems of Afghan27
10- Attaba-bin-e-Ghazean31
11- Razia Sultana34
12- Disabled and36
13- Ricksha Driver37

Table of Contents

The articles express the ideas and views of the authors, not necessarily of the AABRAR.

14- Football-----38

15- Poeams and others-----41

16- lam not disabled----- 43

17- English pages-----

July - September - 2002

First Issue

